

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**ARBEJDER-
HØJSKOLEN**

**57
OKTOBER 1962**

ARBEJDERHØJSKOLEN

Elevskrift

for Esbjerg Højskole og Roskilde Højskole

Nummer 57

Udgivet af

Arbejdernes Oplysningsforbund
i samråd med elevforeningerne

Oktober 1962

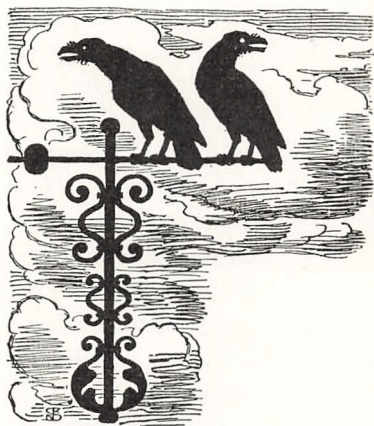
Den ny Roskilde Højskole, af højskoleforstander <i>Knud Heinesen</i>	3
Erindringer om min far, af fhv. højskoleforstander <i>Hjalmar Gammelgaard</i>	10
Sprængte rythmer, af højskolelærer <i>Gerhard Kaimer</i>	15
Små træk fra en ond tid, af <i>Selma Kristensen</i>	16
AOF's indsats i arbejderoplysningen efter krigen, af højskolelærer <i>Ebbe Munk</i>	24
Fagligt oplysningsarbejde, af højskolelærer <i>Erik Andersen</i>	29
Udvidet højskoleundervisning på Roskilde Højskole	31
Arbejderhøjskolens fremtid, af højskoleforstander <i>Knud Heinesen</i>	35
Skolerne	37

Redaktionen er sluttet 1. august

Redaktion: Roskilde Højskoles lærerkollegium
 Omslag: Erling Juhl
 Redaktionens adresse: AOF, Nr. Farimagsgade 11, Kbh. K

Den ny Roskilde Højskole

Af
KNUD HEINESEN

Hvad skal nu det sige? Den *ny* Roskilde Højskole? Var det ikke således, at Roskilde Højskole skulle flyttes til Helsingør og dermed i realiteten nedlægges? Er det den kommende LO-skole, Helsingør Højskole, der skal fortælles om? Nej, det er det ikke. Helsingør Højskole er, som det vil være bekendt fra pressen, ved at blive projekteret, og det vil denne skoles kommende forstander *Erling Jensen* fortælle om, når sagen er lidt længere fremme. *Her skal fortælles om Roskilde Højskole, som det er hensigten at bevare som højskole i arbejderbevægelsen, oven i købet i moderniseret og betydeligt udvidet skikkelse.*

Efter at det i 1960–61 var lykkedes at få optaget et betydeligt lån hos syv større fagforbund, gennemførtes en restaurering først og fremmest af skolens funktioner og installationer, sådan som *Koch-Olsen* har redegjort for det i beretningen i dette og det foregående nummer af *Arbejderhøjskolen*.

I efteråret 1961 modtog Roskilde Højskole et tilskud fra Landsorganisationen på 500.000 kr., som gør det muligt, i forbindelse med optagelse af et statslån, at gennemføre en gennemgribende restaurering og delvis ombygning af den gamle skole samt at bygge en ny elevfløj til. Dette vil også bringe skolen op i en mere økonomisk skala.

Det er altså dette håndslag fra fagbevægelsen, der muliggør en fortsættelse af Roskilde Højskole. For selv om en skoles indhold er vigtigere end dens udseende, så virkede Roskilde Højskole nu efterhånden under så ringe materielle vilkår, at sammenhængen mellem

disse og skolens indhold blev mere og mere følelig. God undervisning koster nu engang penge. En uændret fortsættelse var noget nær en umulighed. Der er derfor god grund til at sige fagbevægelsen tak.

I begyndelsen af marts allierede vi os med de to dygtige Roskildearkitekter *Østergaard* og *Jensen*, og sammen med dem og bygningsingeniør *Hansen* foretog vi en grundig gennemgang af skolen. Deres ubetingede skøn var, at ydermure og tag var så tilfredsstillende, at en restaurering og ombygning af den gamle skole var fuldt forsvarlig. Efter besøg på en række ældre højskoler på Sjælland, som havde været igennem den samme proces, udarbejdede vi i de følgende måneder et endeligt projekt og et endeligt overslag til omkring 1^{1/2} million kr.

I begyndelsen af april påbegyndte de kooperative håndværkerfirmaer i Roskilde en omfattende restaurering af spisesal, foredrags-sal og opholdsstue, og disse tre lokaler er nu færdigrestaurerede. Som det fremgår af omstående fotografier, har vi fået nyt gulv og nye møbler i spisestuen. I foredragssalen er simpelthen alt skiftet ud, undtagen freskerne naturligvis, som det lykkedes at bevare uskadte, til trods for at vi måtte stabilisere etageadskillelsen ved at lægge to store jernbjælker ind i loftet. I opholdsstuen har vi fået nyt gulv, hessian på væggene og plader på loftet, og FDB har leveret os nogle nye smukke møbler.

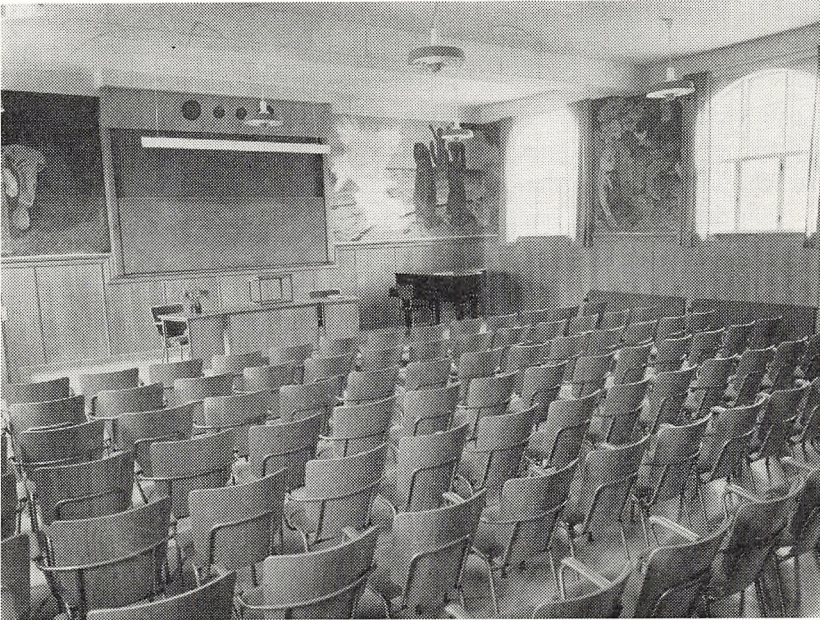
Og vi skal videre frem. Kort fortalt skal vi i hele den gamle bygning have ny belægning på gulve, vægge og lofter, ligesom dørene og de fleste vinduer skal udskiftes. Stort set skal også inventaret fornyes.

I *stueetagen* skal vi endvidere have udbygget spisesalen ud imod gården, så den kan svare til den forøgede værelseskapacitet efter tilbygningen af en ny elevfløj.

1. *salen* skal ombygges således, at alle værelser, bortset fra enkelte personaleværelser, sløjfes til fordel for undervisningslokaler, opholdsstue, kontorer og biblioteket, der flyttes fra 2. sal til det afsnit på 1. sal, der ligger over foredragssalen. Denne anvendelse af rummene er et led i en samlet plan om gradvis at aflaste hele den gamle bygning for egentlig elev- og kursistbeboelse og omdanne den til undervisningslokaler m. m. I første omgang realiseres denne plan kun for 1. salens vedkommende.

På 2. *salen* restaureres de bestående værelser grundigt.

Tilbygningen får i stueetagen, en høj kælder, et stort værkstedslokale, hobbyrum, bordtennisrum, fyr- og tørrerum. Oven over kom-

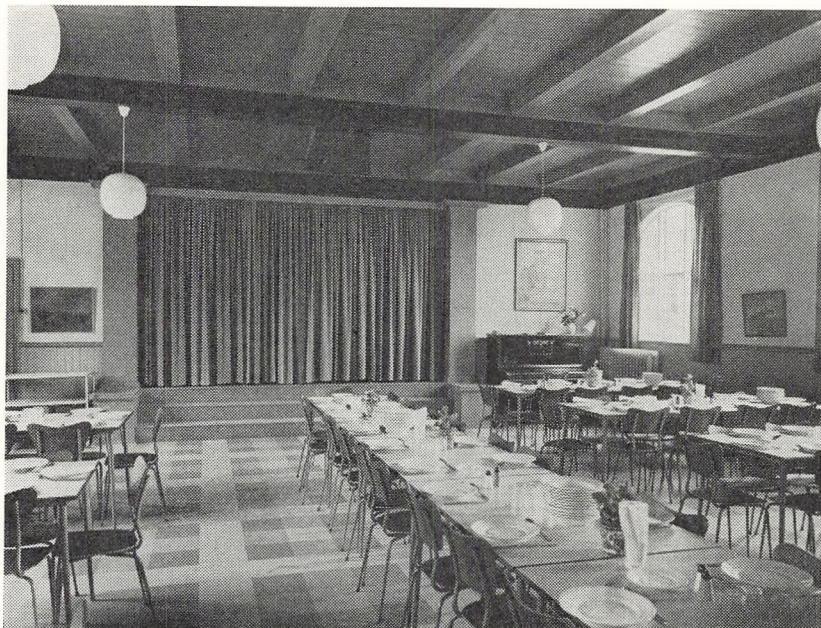
Den ny foredragssal

Den ny opholdsstue

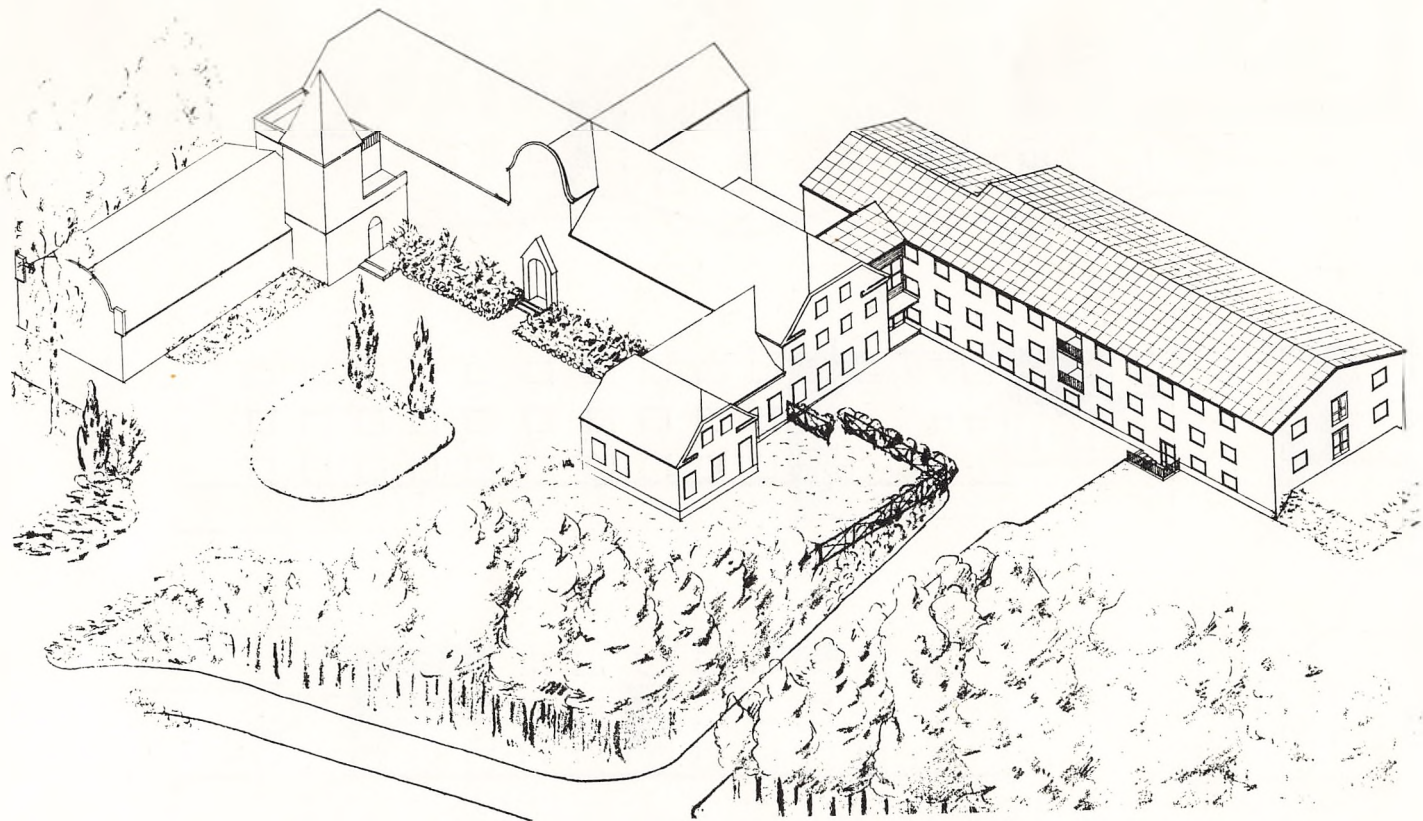
mer to etager med hver 21 dobbeltværelser, med toiletter og kabinebrusebade, vaske- og strygerum, thekøkkener og altaner samt økonoma- og gruppelederlejlighed. Dobbeltværelserne er ikke større, end at de med tiden kan anvendes som enkeltværelser, uden at disse bliver unødigt store. Kapaciteten, beregnet med 2 personer på hvert værelse, udvides ved planen fra 70 til 120 elever og kursister.

Som det vil ses af omstående to tegninger, skal tilbygningen forbindes med den gamle bygning i dennes søndre fløj. Det giver den mest harmoniske forbindelse med den gamle bygnings funktioner. Tilbygningen er oprindeligt projekteret som murstensbyggeri, men efter de nyligt gennemførte byggerestriktioner må chancerne for projektets snarlige gennemførelse skønnes at være større, såfremt vi omprojekterer den til opførelse ved hjælp af præfabrikerede elementer, hvilket på indeværende tidspunkt er ved at være afsluttet, så planen hurtigt kan sendes ind i undervisningsministeriet, hvor vi selvsagt håber på en velvillig behandling.

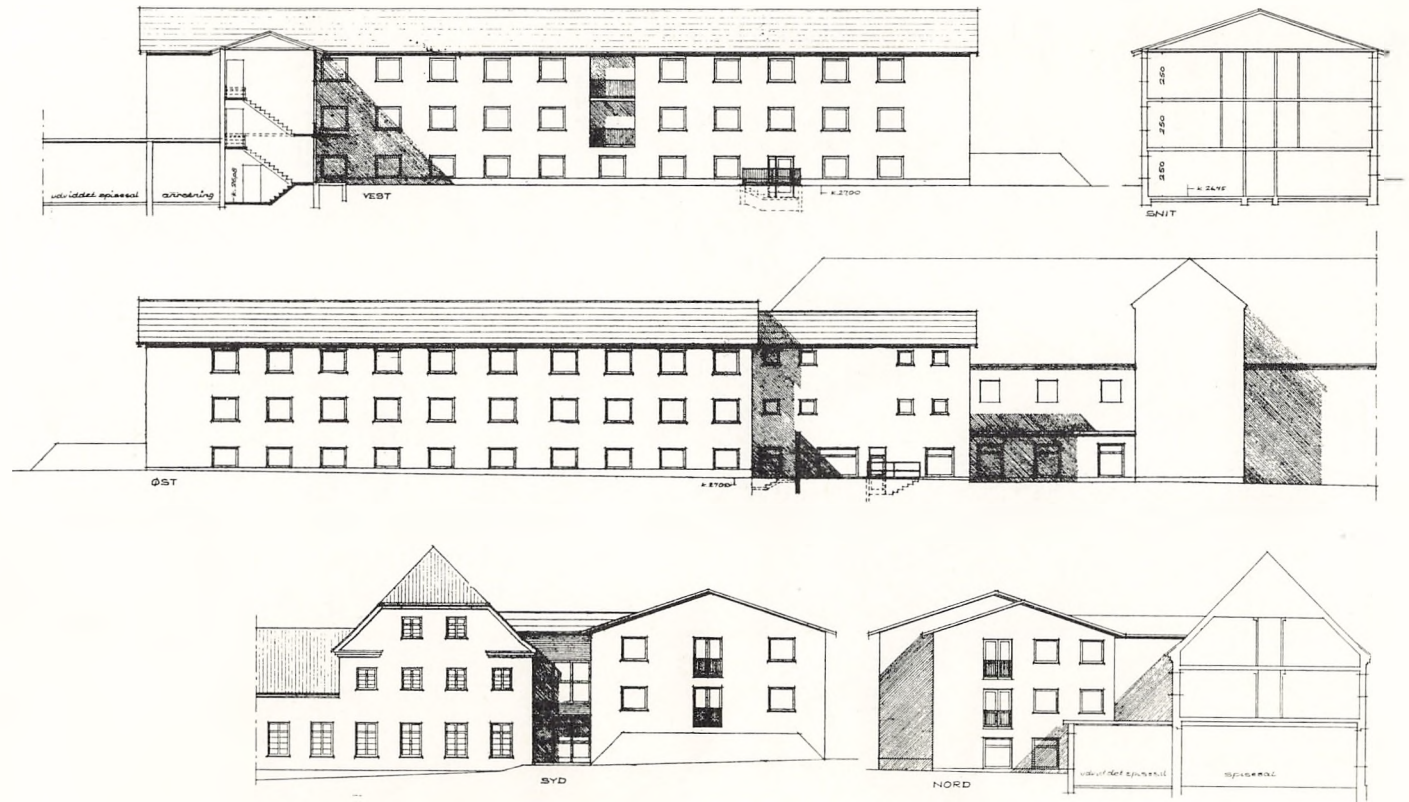

Spisesalen efter restaureringen

Skitse af den ny elevfløj tilbygget i skolens søndre del

Skitse af den nye elevfløj set fra vest, øst, syd og nord

Disse påtænkte udvidelser og moderniseringer giver efter min mening en meget betydningsfuld og helt afgørende ændring i Roskilde Højskoles situation, idet skolen vil få en fuldtud tidssvarende materiel standard. Hermed være ikke sagt, at alle skolens problemer vedrørende materiel og drift på lidt længere sigt vil være løst med det oven for omtalte projekt. Det er nemlig efter min opfattelse ikke tilfældet. Men lad os nu begynde med det. Der er jo nok at tage fat på foreløbig. Og så kommer vi vel længere frem sidenhen.

Lad os slå fast, at om føje tid har vi to, og et par år længere frem, tre fuldtud moderne højskoler i arbejderbevægelsen. Og jeg nærer ingen tvivl om, at der vil være brug for dem alle.

Erindringer om min far

Af
HJALMAR GAMMELGAARD

*Gamle Roskilde-elever vil huske
Hj. Gammelgaards levende skil-
dringer af sin far. En del af disse
erindringer er samlet i dette efter-
ladte manuskript.*

Min far, Ludvig Jørgensen Gammelgaard, var født i Hjartbro den 13. marts 1847. Hans far, Mads Jørgensen Gammelgaard, var bestyrer af fattiggården og fik kort efter et kådnersted »Krogager« i samme »Gemeinde«. Både han og hans kone, Maren Riis, havde tjent hos Krüger på Bevtoft Mølle, og Krüger blev da fars gudfar. Farfar kørte for Krüger til mødet i Rensburg marts 1848 og fortalte gerne om denne tur, hans venten uden for mødesalen, mens Krüger afgav erklæringen, den hastige flugt gennem Rendsburgs gader, hvor der blev kastet sten efter vognen.

Kort efter sin konfirmation blev far hjælperlærer i Neder Jersdal Skole, hvor læreren var meget syg og adskillige af drengene større end han selv. Da preusserne besatte skolen i 1864, var far den, der måtte modtage og indkvartere dem. Krigens udfald gjorde ende på hans plan om at komme til Tønder seminarium; det blev i stedet for Jelling – 1865-68 – hvad der blev afgørende for hele hans senere liv: indflydelse fra Svendsen og den dengang helt unge lærer Holm (senere Vejle).

Farmors halvbror var friskolelærer Kristian Appel i Ryslinge (brodersøn af Cornelius Appel), selv Jelling-seminarist, der allerede i seminarietiden ivrede for at få far til friskolen. Med sit ildfulde temperament skildrede han i breve (hvoraf jeg endnu har et par

Fra venstre ses moderen Tine G., Hjalmar G. og faderen Ludvig J. G.

stykker) for far almueskolens usselhed («her lever man efter regelen, at man godt kan tjene Gud og Mammon på én gang») – og den strålende åndens verden, der ventede én i den frie skole – hvor Gud nok vil sørge for sine.

Men de gamle forældre, der i deres fattigdom havde haft meget svært ved at holde far til bogen, strittede stærkt imod, især da far sluttede seminariet med en fin førstekarakter.

Svensen skaffede ham en plads som huslærer på Nymølle Papirfabrik ved Ringkøbing, hvor han kom ind i kredsen omkring provst Beck i Lem (se skildring heraf i »Gamle grundtvigske hjem«).

I 1870 blev han soldat i København sammen med sin ven fra seminariet og hele livet, Lars Hansen (senere friskolelærer i Gravvænget). Der måtte laves en del fiksfakserier for at undgå session i Sønderjylland, men det lykkedes. Her kom han ind i nye grundtvigske kredse – bl. a. komtesserne Moltke og Gunni Buscks enke, i hvis hjem han tilbragte ferierne og hjalp med at tilrettelægge udgivelsen af G. B.s papirer.

Hans ønske (det var jo under krigen 1870-71) var at blive reserve-

officer, men hans hals viste sig på korporalskolen at være for svag til den megen kommanderen, og han fik så et vikariat nogle måneder i Dragør. Derfra blev han dog snart kaldt tilbage til Lem præstegård for at blive huslærer for provst Becks søn Herluf (senere rektor i Hesselager). Her kom også Schmidts børn fra Nymølle for igen at blive hans elever. Med disse børn blev far ved at have forbindelse.

I foråret 72 kom der imidlertid brev fra Kr. Appel: nu måtte han tage bestemmelse. I Gislev, naboby til Ryslinge, var man ved at danne en friskolekreds. Primus motor (og vel den eneste motor) var kapellanen der, C. A. Lorenzen, svigersøn af provst Knudsen i Gislev og senere af Vilh. Birkedal. Far rejste derover og gik på omgang hos de interesserede, og svaret blev nu ja – bl. a. også fordi Lars Hansen kort forinden var kommet til Gravvænget.

I de første sommermåneder sov og spiste far på omgang hos forældrene i Ravndrup, Sandager, Holme o. s. v., mens den lille skole blev bygget.

Han sov første gang i den ny bygning stormflodsnatten (var det 2. novbr.?) 1872 og troede, at huset var væltet med det samme. I de første år (han blev gift med min mor 1878) spiste han hos børnenes forældre. I denne tid voksede børnetallet fra 14 til c. 50.

1885 kom så den kroniske halssygdom, der siden ikke forlod ham og efterhånden fulgtes af andre lidelser, fra 1892 af en meget ondartet galdestenslidelse, der til sidst forårsagede hans død – natten mellem d. 23. og 24. juni 1903. Han måtte da til at holde hjælpelærer, for 100 kr. årlig (+ kost og logi) af hans egen løn, der indtil 1890 var 600 kr. Far søgte i sin fortvivlelse (i de første år kunne han kun hviske) et par stillinger som malkerøgter, men uden resultat. –

I 1890 var elevtallet vokset til ca. 100. Man lagde da det gamle »øvelseshus«, der var bygget i forlængelse af skolen, sammen med denne (og byggede et nyt »Forsamlingshus« ved siden af). Skolen blev 4-klasset med daglig undervisning, 4 timer for de to ældste, 3 timer for de små. Fars løn blev sat op til 1000 kr., og så vidt jeg ved, fik hjælpelærer(inder)ne nu 200 kr. årlig. Det må naturligvis erindres, at der var en del »emolumenter« foruden fribolig og have: tørv og brænde, slagtemad m. m. Hver modtaget medisterpølse blev omhyggelig vejjet og noteret til dagspris på regnskabet. Skattevæsenet måtte ikke snydes.

Det er ikke let for mig at skildre far som lærer og menneske. Han hørte til de stille (endnu mere, da hans sygdom tvang ham til at

økonomisere med stemmen uden for skoletiden. Vi børn havde et aftalt tegnsprog, som han benyttede sig af, når han – naturligvis – blev plaget med spørgsmål) – og ikke til de »særprægede«. Jeg har aldrig hørt anekdoter om ham. Men han havde et fast tag på tingene, fik sin vilje i og uden for skolen – uden mange ord – og alt lykkedes for ham. Han forstod at smitte børnene med sin arbejdsglæde og sin pligtfølelse, så de sikkert alle var glade for at gå i skole. Jeg har aldrig set et sådant tempo i skolen og har selv lært mere af ham end af nogen af mine mange andre lærere.

Hans første medhjælper (1886-87) Andreas Edsen Johansen, lever for resten endnu, 86 år gl. i Jelling, hvor han i mange år var første-lærer ved seminariets øvelsesskole. Jeg har i de sidste år jævnligt besøgt ham; han er helt frisk og levende.

En af de mænd, der stod ham nærmest og i mange år kredsens formand (Torben Jensen), sagde adskillige år efter hans død til mig: »Vi ved jo af den hellige skrift, at alle mennesker er syndere – ellers ville jeg ikke have troet det om din far«. Jeg kunne naturligvis bedre se, at far ikke var fuldkommen, og havde mine kontroverser med ham – men egentlig finde moralske skavanker hos ham var nu meget vanskeligt. Senere i livet kom jeg til at tænke på, at det måske var hans egentlige fejl. Da jeg som 14-årig kom ud i sognet som malerlærling, opdagede jeg, at folk var helt anderledes, end når jeg havde truffet dem i mit hjem. Han lagde – uden at ville det, sordin på dem – og egentlige »folkelige« egenskaber besad han ikke. Han tog alting for alvorligt. Som stor dreng havde jeg sammen med nogle kammerater været til gymnastikfest i Odense. Der var ekstratog, og på hjemvejen blev vi enige om at blive i toget til Kværndrup, det ville sikkert ikke blive opdaget i det overfyldte tog – vi havde taget returbillet fra Ringe, men fra Kværndrup havde vi kun 8 (mod ellers 10) km at gå i den sene nattetime. Vi havde snydt Sydfynske Statsbaner for 10 eller 15 ører. Den næste dag kunne jeg ikke dy mig for at berette om vor snedighed – men far blev meget bedrøvet, skændte ikke, men skyndte sig at sende selskabet det manglende beløb.

Det hændte jo, at han måtte med til skuregilder, pøsegilder, bryllupper m. m. – men havde ikke nogen evne til at være med i laget – kunne heller ikke tåle hverken mad eller tobak. Bedst befandt han sig i de få hjem, der fra »den gudelige vækkelse« var gået over til Birkedals menighed, og hvor der blev sunget næsten hele aftenen – med størst inderlighed salmer som: »Du Herre Krist«, »Herre Jesus,

jeg giver mig dig udi vold«, »En vej eller anden«, »Sig mig den gamle saga« o. s. v.

De vil forstå, hvad jeg mener, når jeg siger, at far ikke af naturen var grundtvigianer. Pietist var han dog ikke. Han elskede børn, blomster og fugle – og sang (skønt han måtte nøjes med at lede den med violin eller orgel – han var til sin død Nazarethkirkens organist). Nye melodier kom straks til os og blev indøvet i skole og aftenskole.

– Ja, fejlen jeg nævnede før. Jo, havde far haft noget af f. eks. Klavs Berntsens, Kristian Appels, Martin Petersens, Hans Lunds o. a. kollegers friske, umiddelbare gå-på væsen, ville han måske kunnet øve en mere direkte indflydelse – nu var folks respekt alt for stor, afstanden var ikke til at komme over.

Jeg har aldrig set far være ledig, spadsere en tur, sidde behagelig vegeerende i en stol el. l. Jeg tror, han forberedte sig til hver time. Han sled for at tjene lidt ekstra ved avl af kartofler, gul sennep, kommen o. l. – men var iøvrigt den, der, som vel alle friskolelærere, gjorde alt arbejde selv: fyre i kakkelovnene, slæbe skolebænkene over i forsamlingshuset, når der skulle være foredrag, samle bly op i skydevoldene og støbe nye kugler af det ved komfuret o. s. v. – og gjorde det alt som en selvfølgelighed.

Det fulgte af hele hans indstilling, at han var socialt indstillet på et tidligt tidspunkt, fulgte fra første færd Fernando Linderbergs arbejde og boede hos ham (eller Jensen Klint), når han var i København på et af sine mange lægebesøg, hvoraf hans ferier mest var optaget.

Han læste også meget, fulgte stadig med i »Tilskueren« m. v., læste Ibsens, Henrik Pontoppidans o. a.s bøger, også gerne af videnskabelig art, eftersom de udkom.

Endnu en lille historie, der i hvert fald for den, der kender ham, siger noget karakteristisk. På seminariet indstuderede eleverne Hostrups »Intrigerne« til benefice for nogle svenskere i Norrland (en naturkatastrofe tror jeg). Far var blevet tildelt pastorens rolle. Men Svendsen sagde til ham: »De må ikke spille komedie«. Jeg selv ville have haft den samme fornemmelse.

Min erindring om ham er naturligvis præget af de evige skyer af frygt, som hans sygdom lagde over hjemmet. Men han hørte til de fædre, hvis røst man aldrig bliver fri for at høre i alvorlige situationer, det være sig nok så længe efter hans død. De må gerne kalde det et faderkompleks.

Sprængte rythmer

Af
GERHARD KAIMER

menneske mod menneske
i sprængte rythmer
ængstes en tanke i udslidte ord
stene for brød til højeste pris

tværs gennem tonsvis af partiets programmer
skælver et hjerte
i nyfødt græs
menneske er du der
hvor gik vi vild
var græsset for højt
menneske
jeg er bange for ord

hen over en bølge af poplydsteknik
raser en djævelsk fornuft
råber
skriger
trygler
presses mod stumme læber
menneske
mine hænder ryster

menneske mod menneske
hyldet i tåge
stumper af tanker i udslidte ord
vi har vraget dit værd
det bedste var altid for godt

Små træk i en ond tid

Af
SELMA KRISTENSEN

Hvordan historien kommer til at tage sig ud for efterverdenen beror vel til største delen på, hvem der kommer til at skrive den. Senere forskere kan revidere. Men der kan være skabt en myte så udbredt og så stærk, at det kan blive svært at trænge til bunds i, hvad der virkelig skete.

De ydre ting, det dramatiske, er vel for almindelige mennesker lettest at få fat på. Det fanges umiddelbart af sanserne og glemmes sandsynligvis lige så let. Hvad der sker bag ved det, der synes at ske, bevægelserne i folkets sind, den mere eller mindre skjulte reaktion mod dette eller hint, det er straks sværere at fastholde.

Sådanne kætterske tanker trængte sig på sidste forår, da opgøret inden for visse kredse af den væbnede modstandsbevægelse var forsidestof i aviserne og yndet samtaleemne mand og mand imellem. Der var dramatik i de ellers højst utiltalende beskyldninger, der blev slynget ud.

Det var lidet opbyggeligt. Men midt i det hele kunne en beskeden iagttagelse ikke undgå at tænke på, at der så sandelig havde været en modstandskamp længe før der var tale om skydevåben eller sprængstoffer. En modstand i det stille. Uden dramatik og derfor ubeagtet.

Den begyndte jo slet ikke hverken på en bestemt dato eller et bestemt år. Hvis man skal søge efter begyndelsen, må man i hvert fald tilbage til 30-erne, til kriseårene, da den brune pest begyndte at hærge Europa. Det er vel glemt nu, at ikke så få turister kom hjem fra Italien og var henrykte over, at nu gik togene dernede rettidig,

Frode Kristensen på Roskilde Højskoles talerstol

og der var blevet orden i tingene. Sværmeriet for »den stærke mand«. Og hvordan så adskillige på »die Machtübernahme« i 1933 og de følgende frygtelige år, da en hel nation syntes at gå fra forstanden, uvidende ofre for en hensynsløs propaganda? Og isolerede fra den øvrige verden.

Flygtninge kom hertil. De fortalte rystende ting. Ofte, da vi lod deres fortællinger gå videre, fik vi det svar, at det måtte være »greuelpropaganda«. Sådant skete ikke i Europa. De, der flygtede, måtte være kværunter. Folk der ikke ville bestille noget. Ja, sådan sagde man virkelig. Også folk der burde vide bedre.

»Vore folk« – dermed mener jeg elever og kursister – var ofte bekymrede og ikke så lidt vildrådige. Var det virkelig så galt, som det blev fortalt?

Midt i al denne usikkerhed udsendte Hartvig Frisch sin fortrinlige bog »Pest over Europa« (1933). Det var en værdifuld bog just i den situation. En bog med materiale, et våbenarsenal. Jeg henter den ned fra boghylden. Den er slidt og gennemstregt. På titelbladet har Frode noteret, at den er blevet brugt til studiekredse år efter år. Med

denne bog udførte Hartvig Frisch et storværk i kampen mod den åndelige farsot, der truede.

Historikere af faget vil sige: det var ikke objektiv historieskrivning. Sandt nok. Der var ikke perspektiv nok over tingene, historisk set. Men psykologisk set kom den i rette tid. Sammen med andre bøger af lignende art gav den lærere, studiekredsledere og andre just det materiale, der var brug for, hvis der i tide skulle dæmmes op for diktaturtankerne, for den brune pest. Nok sang vi »frø af ugræs er føget over hegnet«, men sang alene gør det ikke, stemningsbølger heller ikke. Det gjaldt at luge ukrudtsplanterne op, før de fik rod-fæste.

Ud fra erfaringerne fra Roskilde højskoles arbejde i disse år, både før og under krigen, må det være tilladt at minde om denne våbenløse kamp, som vel ganske simpelt var en forudsætning for den væbnede, der først begyndte langt senere.

Man skal være forsigtig med store ord. Alligevel synes jeg, det kan være berettiget at sige, at der helt fra trediverne førtes en kamp om det danske folks sjæl. En kamp der selvfølgelig skærpedes efter 1940. Lyder det for højtravende, kan man jo blot trække fra og sige, at der ud over landet førtes et intensivt oplysningsarbejde, der sigtede til så vidt muligt at gøre befolkningen immun over for den nazistiske gift.

Hvorfor ikke indrømme, at der i mange kredse var ikke så lidt rådvildhed og usikkerhed, særlig i krigens første år. Aldrig glemmer jeg en oplevelse i toget fra København. Det må have været i 1940, lige ved semestrets begyndelse ved universitetet. Foran mig i kupéen sad to bekymrede forældrepar, som havde været i hovedstaden og fået anbragt hver en forhåbningsfuld søn ved den høje læreanstalt. Jeg kunne ikke undgå at høre samtalen: »Var det nu klogt under disse forhold at give de mange penge ud til de unges studier? Hvem vidste, hvad det hele blev til? . . .« Og mere af samme tankegang. Men før vi nåede Roskilde, var de blevet enige om, at »Tyskland er jo et stort land, så der bliver nok råd for de unge.«

Sådanne tankegang var ikke sjældne i den første tid, da sejrns frugter syntes at være inden for Tysklands rækkevidde. Den åndelige modstand kom ikke af sig selv. Den skulle både vækkes og næres.

Blandt Frodes efterladte papirer fandt jeg et manuskript til et foredrag »Dansk folkeoplysning under besættelsen«, som han har holdt ved et kursus på Ingensunds folkehøjskole i Värmland, august 1945. I dette manuskript, som mod sædvane ikke består af bare

»stolper«, redegør han for, hvordan man her i landet søgte sammen: »Uden at man rigtig var klar over, hvordan kampen skulle føres, forstod man, at *et* var nødvendigt: *sammenhold*. Det gjaldt at holde ubrydeligt sammen, at så vidt gørligt sørge for at der i det danske folkelegeme ikke skulle være nogen revne, hvorigennem nazismens gift kunne trænge ind og bringe opløsning.«

Det er nok glemt nu, hvordan »landets bedste mænd« søgte at komme til styret og sætte folkets valgte repræsentanter ud af spillet. Det var sandsynligvis velment, men alligevel, navnene var store, og det var et splittelsesforsøg, som bragte ikke så lidt usikkerhed og forvirring i geledderne. Måske kunne disse store folk bedre end politikere klare forholdet til besættelsesmagten? Det var ikke ualmindeligt at høre sådanne udtalelser.

Det er måske også glemt, at Dansk ungdomssamvirke dannedes, vistnok få uger efter 9. april. Og at denne sammenslutning bestod af de politiske ungdomsforeninger, som mange i antipolitisk iver havde peget fingre ad. De ledende i disse foreninger forstod straks sammenholdets betydning. Der var ikke længere råd til at spørge om jøde eller græker, om socialdemokrat eller Venstre. Kun et var nødvendigt: *sammenhold*. Og så det at sprede de tågeskyer, der havde så let ved at lejre sig over et isoleret land.

Kort tid efter dannedes De ældres råd. En organisation der ikke havde nogle skrevne love, ingen medlemslister, der kunne falde i Gestapos hænder. Organisationen byggedes op helt på personlige forbindelser. Møderne var fortrolige, og man måtte kun medtage personer, for hvem man kunne garantere, at de ikke »snakkede over sig«. Et slags frimureri, forgrenet over hele landet. Initiativet kom fra nogle ledende politikere, her på egnen bl. a. Jørgen Jørgensen og Poul Sørensen. Medlemshvervning forekom ikke. Grupperne formerede sig ved knopskydning, men den allerstørste forsigtighed var nødvendig, når man tog et nyt medlem med. De interne informationer, der blev givet, og som mange af os bagefter skriftlig lod gå videre, var ikke af den slags, der stod i aviserne.

Her for Roskilde og omegn holdtes møderne på hotel Prinsen. Fra skolen fulgtes vi ad ind til den mørklagte by.

I al stilfærdighed og uden dramatik udførtes på denne måde et fortrinligt informationsarbejde. Det var nødvendigt i en tid, da aviserne ikke kunne skrive, hvad de helst ville, og vore politikere ofte måtte sige ja, når de mente nej. Ved disse fortrolige møder fik vi klar

besked om tingene og kunne lade vor viden gå videre til folk, vi kunne stole på.

Fra Frodes manuskript citerer jeg: »I alt dette arbejde i forbindelse med Dansk ungdoms samvirke og De ældres råd kom de folk, der var virksomme i det folkelige oplysningsarbejde, til at spille en meget stor rolle hele landet over. Folk fra højskolerne, fra AOF og andre organisationer, gamle højskoleelever, studiekredsledere . . . det var dem, der bedst kunne ordne, hvad der skulle ordnes, og udføre det arbejde, der skulle udføres, sammen med en del politikere og politisk skolede folk rundt om. Det er ingen overdrivelse at sige, at mændene og kvinderne fra det folkelige oplysningsarbejde her kom til at løse en overmåde betydningsfuld opgave. *Om fremtidens historikere vil lægge mærke til dette, ved jeg ikke.* Det var jo et arbejde, der skete i det stille. Uden særlig dramatik, uden ledsagelse af bombedrøn og maskingeværsalver.«

Og videre: »For den offentlige opinionsdannelse har alt dette været af afgørende betydning. Vi havde også den fordel, at tyskerne ikke begreb en tøddel af, hvad folkeoplysning, AOF og andet betød.«

Nej, de forstod heldigvis intet af det folkelige arbejde. Det var latin for dem. Og godt var det. Her på Roskilde Højskole var vi så heldige at kunne holde skole under hele krigen, lige til skolen i april 1945 blev beslægtet for at huse flygtninge fra Østpreussen.

Forstander og lærere var ofte ude som talere ved informationsmøder. Det var ikke uden risiko at færdes på cykle i de mørke aftner, men det skulle gøres. Disse natlige cykelture huede mig ikke, det skal ærligt indrømmes. En gang skete det, at en tysk vagtpost skød efter Frode, lige efter at han uantastet havde passeret en skole, hvor tyske soldater var indkvarteret. Kuglen susede lige over hans hovede. Skræmmeskud antagelig. Men den kunne lige så gerne have ramt.

Vinterens elever lærte vi at kende. Hvis der blandt dem var nogen, der viste tendenser til at bukke under for den pågående fremmede propaganda, så blev de grundigt vaccineret i vinterens løb.

I den forbindelse husker jeg, hvad det betød for os, da Kaj Munks »Før Cannae« udsendtes illegalt i efteråret 1943. En mørk nat havde en venlig, ukendt hånd puttet det lille, tynde hefte ind gennem brevsprækken. Hvor var det velkomment. Det blev læst og kommenteret, først i lærerkredsen, siden læste et par af lærerne det højt for eleverne. Og det endte med, at et par elever spillede stykket for hele flokken. Bevares, det var ikke kunstnydelse i Poul Reumerts stil. Men ingen

tænkte på æstetisk nydelse, når hver klart mejslet sætning havde noget at sige os i den da aktuelle situation. Dialogen mellem Fabius og Hannibal fortalte os om en rank og stolt livsholdning, en klar bekendelse til menneskelig livsførelse i stedet for krigens gru. »... Rom skal handle, og Carthago skal handle. Jeg vil hellere handle med en by end med en grushob.«

Det lå nær til for eleverne at opfatte Fabius og Hannibal som repræsentanter for Churchill og Hitler. Men der blev så megen debat om selve emnet: det historiske forløb, der måtte have inspireret Kaj Munk. Om en digters ret eller ikke ret til at bruge historien efter eget hovede, og først og fremmest om det store problem: Løser en krig overhovedet nogen problemer? Det psykologiske kom selvfølgelig også ind i billedet: Hadet, hævnlysten, magtbegæret. Og ud fra alt dette lå det jo nær til, at eleverne spurgte om de tre puniske krige. Hvorfor? Hvordan? For til dem var folkeskolens undervisning ikke nået. Så der var stof nok til mange timer. Dramatisk stof som satte tankerne i bevægelse, forstærket og illustreret af, hvad der hver dag skete omkring os mere end 2.000 år efter de puniske kriges afslutning. Verdenshistorie og nutidshistorie kædet sammen.

De mange, der kom til sommerens korte kursus – et par tusind deltagere hver sommer – nåede vi ikke at kende. Fra et af de første sommerkursus erindrer jeg et dybt alvorligt foredrag af LOs formand Eiler Jensen. »Nu er vi alle sønderjyder,« sagde han bl. a. De ord blev forstået, skønt det var folk fra hele landet, og folk der ikke havde været aktive i sønderjydernes kamp under fremmedherredømmet. Der blev talt meget om de ord bagefter. Og de blev bragt med hjem til afdelingerne landet over. Få ord kan sige meget.

Til disse sommerkurser kom tillidsmænd fra forskellige foreninger, faglige, politiske og andre. Hvis vi havde haft plads, kunne vi have haft det dobbelte antal deltagere. De, der kom her, var ivrige efter at få noget reelt at vide. Ligeledes efter at træffe kolleger fra andre dele af landet og uddybe erfaringer. Dels blev her holdt foredrag af husets folk, dels af talere fra de aller inderste kredse i regering og rigsdag og fra de faglige organisationer. Her blev givet åbenhjertige informationer, som deltagerne kunne lade gå videre, når de kom hjem.

På den måde blev skolen under krigsårene en slags clearingscentral for interne informationer. Uden risiko var det ikke. Men som regel var det pålidelige folk, her kom. En gang var her alligevel kommet en af »de fremmedes« venner. Hedtoft talte. Midt i talen gik han lige-

som i stå, og sidste halvdel af talen var det, som forlod han emnet og blot talte, for at tiden skulle gå. Vi sad og undrede os. »Han var nok ikke i stødet i dag,« sagde nogle deltagere, da de forlod salen. Hedtoft bad straks Gammelgaard om en privat samtale. Frode blev senere kaldt ind. Blandt deltagerne havde Hedtoft opdaget en mand, han kendte som tyskerhåndlanger, stikker måske, måske kun stemningsrapportør.

Det viste sig desværre, at manden for mange år siden havde været elev her på skolen. Da Hedtoft havde forladt skolen, blev manden kaldt ind til forstanderen til en samtale under fire øjne. En stund senere pakkede han sin kuffert og forlod skolen. Bagefter fik de andre besked om, hvad der var sket.

Hvor skulle folk være varsomme med deres ord. Vi havde en gang et ret uhyggeligt tilfælde. En meget snaksom mand, som i embeds medfør ofte kom her, lod en dag til nogle elever undfalde sig de yderst farlige ord: »Nå, S . . . er nok blevet stikker!« Sagt i spøg. Men sligt spøjte man ikke med i de tider. Heldigvis blev det straks indberettet, og forstander og lærere kvalte rygten, før det fik lov til at brede sig. Men hvad kunne der ikke være sket, hvis ingen havde taget affære.

Ved sommerens mange kurser var der altid spørgetime efter foredragene, enten det var husets folk eller en gæstetaler, der havde haft ordet. Disse spørgetimer var uden tvivl af stor betydning for deltagerne. De fik luft for, hvad de gik og spekulerede på hjemme, og de fik klar besked. Utrættelige var de i deres videbegærlighed. Aviser og radio gav jo ingen ordentlig besked. De havde mundkurv på. Ofte udspandt der sig heftige debatter, hvis deltagerne syntes et spørgsmål ikke havde fået den belysning, de havde ønsket. Således husker jeg fra et kursus – det må have været det udvidede fagforeningskursus i september 1945 – at Frode holdt nogle foredrag om Det britiske verdensrige. Et emne om hvilket der mildest talt rådede sort uvidenhed blandt folk. I propagandaen fra de totalitære lande på kontinentet var der i årene efter 1933 ikke så lidt anti-engelsk og anti-amerikansk tilsætning. Det var, hvad man nu kalder psykologisk krigsførelse, men det forstod man ikke dengang. Og ikke alt faldt på stengrund.

Disse foredrag var i høj grad »current affairs«, Frodes bedste stof. Det var lige ved den tid, da tyskerne satte ind med deres blitz mod England i et desperat forsøg på at kue det engelske folk til underkastelse. Men blitzen mislykkedes. Og for enhver, som kendte engelsk

mentalitet, blev det på det tidspunkt klart, at nu havde tyskerne tabt slaget om England. Frode sluttede sine foredrag om Det britiske verdensrige med at sige, at nu havde Tyskland i virkeligheden tabt krigen. Den påstand var lidt for stærk for deltagerne. Enhver måtte da kunne se, mente de, at trods al heltemodig modstand kunne intet land i længden holde til sådanne slag. England måtte være færdigt. – Debat blev der både efter foredraget og herhjemme bagefter. Dog, de følgende år viste jo, at påstanden var rigtig.

Under de to sidste vintre var et stort antal elever her under påtaget navn. De havde været med til et eller andet og måtte skjules. Heldigvis blev ingen forrådt herfra. Flere gange var tyskerne ude efter skolen til brug for soldater. Men der var splittelse mellem de forskellige værn. Desuden en fornuftig kommandant ved garnisonen i Roskilde. Ham forstod Gammelgaard at snakke med. Og så drev det over. Indtil april 1945 da skolen blev taget til flygtninge fra Østpreussen. Men det er en anden historie.

AOF's indsats i arbejderoplysningen efter krigen

Af
EBBE MUNK

Det meget interne samarbejde mellem arbejderbevægelsens to højskoler og AOF registreres almindeligvis udadtil kun gennem kursusvirksomheden og dens resultater. Men bag resultaterne ligger et omfattende arbejde på den indre front, som kun få kender, og som højskolelærer Ebbe Munk, Esbjerg, belyser i denne artikel:

»Jeg håber ikke, det forekommer anmassende, at jeg på egen hånd og uden noget mandat indsender en udtalelse om AOFs indsats efter krigen. Siden 1948 har jeg været tilknyttet arbejderoplysningen dels som lærer ved de to arbejderhøjskoler og dels som studieleder ved lokale AOF-aftenskoler. Jeg tør roligt sige, at der ikke i noget tilsvarende tidligere tidsrum er sket så meget inden for arbejderoplysningen som i de sidste 5-6 år. Dette skal ikke opfattes som en for-

klejnelse af tidligere oplysningsledere. Det er den forrygende tekniske og faglige udvikling, der har krævet en nyorientering inden for arbejderoplysningen.

De nye opgaver

Det nye består i:

1. *Nye undervisningsfag*, navnlig sådanne, som har med arbejdspladsen at gøre, f. eks. arbejdsstudier, regnskabsforståelse, samarbejdsudvalg og samarbejdsteknik, arbejdspsykologi, sikkerhed på arbejdspladsen, driftsøkonomi. Markedsplanerne vil i stigende grad blive undervisningsobjekt. Det samme gælder Kooperationen med baggrund i den rationalisering og nyorientering, der er sket på dette område.

2. *Nyt undervisningsmateriale*. De nye fag kræver nye studieböger. AOF har aldrig i nogen tilsvarende periode udsendt så meget nyt studiemateriale som i de sidste 3-4 år.

3. *Nye undervisningsmetoder*. I udlandet – ikke mindst i USA – skete der under og efter krigen en rivende udvikling i voksenoplysningens teknik i retning af aktiviserende undervisning. Gammeldags møde- og undervisningsformer kan ikke konkurrere med de mange andre muligheder for fritidsudnyttelse i dag. Det er den lille, aktive studiegruppe, der går, og som giver resultater. AOF har æren af at have indført disse nye undervisningsprincipper herhjemme i samarbejde med arbejderhøjskolerne og fagforbundenes kursusledere. Arbejderkonsulenterne har været en uvurderlig hjælp ved dette arbejde i kraft af de erfaringer, de har gjort under deres egen utraditionelle uddannelse. AOF har altid gået i spidsen, hvad angår undervisningsformer. Via AOF har de så småt bredt sig til andre oplysningsforbund, ja selv til den traditionelle højskole, den såkaldt grundtvigske.

4. *Længere kursus*. En stor del af de nye undervisningsfag har krævet længere undervisningstid. I vinterhalvåret har vi på Esbjerg både 1 og 2 mdr.s kurser. Disse lange kurser, som er udpræget arbejdskurser, stiller særlig store krav til AOF m. h. t. tilrettelægning og undervisning.

Fagbevægelsen i centrum

I min tid som højskolelærer er der sket to ting, som mærkeligt nok er nøje forbundet. AOF og arbejderhøjskolerne er i dag en enhed. I min første tid som højskolelærer var folkene fra AOF nogle personer, man hilste på ved solhvervsfesten, men som man iøvrigt ikke havde meget at gøre med. I dag er der et dagligt samarbejde. Den anden ting, der er sket, er, at fagbevægelsen i meget højere grad er kommet i centrum både hvad angår AOFs og højskolernes arbejde. I mine første år som højskolelærer havde jeg kun et svagt kendskab til fagbevægelsens særlige problemer og dens personer. Da jeg i 1955 blev ansat ved Esbjerg Højskole, var det en ansættelsesbetingelse for alle lærere, at vi satte os grundigt ind i fagforeningskundskab. Vi blev alle stærkt optaget af de perspektiver, der ligger i forberedelsen af, hvad man med et bredt udtryk kalder det industrielle demokrati. Medbestemmelsesret kræver viden. Det blev vores opgave at være med til – enhver inden for sit felt – at give tillidsmændene oplysning inden for de forannævnte nye fagområder. Samtidig blev det en opgave at udbrede de nye aktiviserende undervisningsmetoder. De var nødvendige for, at det tørre stof kunne glide ned. Det er sket i kammeratligt samarbejde med forbundstillidsmænd, der har holdt kursus på skolerne og ikke mindst gennem AOFs planlægning af tillidsmandskurser. Det nære samarbejde mellem AOF, arbejderhøjskolerne og fagbevægelsen er opstået omkring den fælles og stigende interesse i tillidsmandsuddannelsen. At fagbevægelsen i så høj grad er kommet i centrum skyldes vel også, at det under en mindretalsregering i særlig grad er fagbevægelsen og den af fagbevægelsen financerede kooperation, man ser hen til, når det gælder at gennemføre en højere grad af socialisme.

Ledermanglen

Der har i meget høj grad været mangel på studieledere. Hvis vi ikke havde haft arbejderkonsulenterne, kunne vi overhovedet ikke have gennemført undervisningen i de nye fag. AOF har i den anledning eksperimenteret med instruktion i »viden skal videre« med det resultat, at vi i dag har hjælp af nogle af de tillidsmænd, der har gennemgået de lange kurser. I mange tilfælde må AOF-sekretærene selv stå

for undervisningen. En AOF-sekretær har i vinter været både kursusleder og heldagsunderviser på en række 14-dages kurser. Samtidig har han skullet forberede kommende kurser. Jeg vil skønne, at han har haft en arbejdsdag på 12 timer. Når jeg gik over og lukkede skolen ved 23-tiden, kunne jeg se, at han gik og puslede i arbejdsstudiebygningen endnu.

Det er ingen overdrivelse, at AOF-sekretærene har ganske fantastisk travlt. Jeg véd fra mig selv, at presset kan gå ud over planlægningen. Det er egentlig ikke mindre arbejde, men bedre tid til planlægning og forberedelse, man ønsker sig. Også når det gælder undervisning, er planlægningen alfa og omega.

AOFs øvrige virksomhed

Som det fremgår, har AOF udfoldet en større aktivitet inden for det faglige område end nogensinde før. Men AOF har jo også andre opgaver. Jeg tænker på den øvrige samfunds- og kulturelt betonedede oplysning. Også her er manglen på studieledere anstødsstenen. Jeg husker en AOF-afslutningsfest i en mindre provinsby. Der havde været et par sproghold og en bunke hobby-hold (i bogbinding, maling, kjolesyning m. v.). Endvidere havde der været en enkelt studiekreds i samfundskundskab, som til gengæld havde haft succes. Det skyldtes ene og alene, at de havde haft en leder i dette fag, som var trænet i voksenundervisning. I dag er han højskolelærer på Roskilde. Sidste år ledede jeg for Esbjerg AOF to kredse i henholdsvis psykologi og litteratur. I år havde jeg ikke tid, og de to fag gled ud. Der kunne ikke skaffes leder.

I de hobbybetonedede fag kommer aktiviteten af sig selv. »Kulturfagene« kræver studieledere, der er trænet i voksenundervisning. Derfor har AOF sat meget stærkt ind på en studieleder-undervisning med øvelser i aktiviserende undervisning. Det er den eneste måde, hvorpå man kan undgå, at peddigrørene kommer til at dominere billedet.

Det kan tilføjes, at hvis AOF kunne nå til at skaffe virkeligt kvalificerede ledere i kulturfagene rundt omkring i distrikterne, ville forbundet også kunne få en stor del af den omstridte funktionærstand i tale. Der er en voksende interesse for disse fag, men en meget stor mangel på undervisere.

Sammenfatning

Sammenfattende kan det siges, at AOF har sat ind på de centrale opgaver:

1. at betjene fagbevægelsen med studieledere, studiemateriale og kursusarrangementer.
2. at betjene lokale AOF-afdelinger, vælgerforeninger m. v. på lignende vis.

Hovedproblemet er – for mig at se – at skaffe ledere, hvorfor studielederkurserne og uddannelsen af instruktører i det hele taget er af ganske overordentlig betydning. Med et større mandskab ville AOF kunne uddanne flere instruktører og tilvejebringe mere studiemateriale.

Voksenundervisningen i dag står og falder med, at der er tilstrækkeligt mange studieledere, der er i stand til at give deres viden videre.

Fagligt oplysningsarbejde

Af
ERIK ANDERSEN

Oplysningsarbejdets store betydning erkendes efterhånden i alle arbejderbevægelsens organisationer lige fra den mindste forening til de store landsomfattende organisationer. De fleste er også indstillet på at ofre større og større summer på dette arbejde, fordi man forstår, at skal tillidsmanden og medlemmet klare de stadig stigende krav, der stilles til ham på arbejdspladsen, i organisationerne og af samfundet, må man give ham mulighed for at erhverve den viden, der er nødvendig, for at opgaverne kan blive løst på en for medlemmerne og organisationerne tilfredsstillende måde.

De faglige organisationer arrangerer selv, eller gennem AOF, en række kursus for tillidsmænd og medlemmer. På disse kursus lærer man om og stifter bekendtskab med *Organisationsforhold – Tillidsmandsvirksomhed – Fagretslige regler – Overenskomster – Arbejderbeskyttelse – Samarbejde – Rationalisering – Arbejdsstudier – Arbejdsvurdering – Virksomhedsøkonomi* o. s. v. Det, der efter min opfattelse mangler i den eksisterende emne- og kursusrække, er fagpolitiske og politiske emner.

Vi har løst, eller er på vej til at løse, de specielle kursus- og oplysningsopgaver, den moderne industrielle udvikling har stillet os overfor. Vi har løst dem ved at arrangere specialkursus i f. eks. produktion og produktivitet – arbejdsstudier – samarbejde – virksomhedsøkonomi o. s. v. Men selvom vi har løst denne opgave, eller tror vi har, må vi konstatere, at medlemmernes interesse for og tillid til organisationerne ikke netop er det, der sætter sit stærke præg på vore dages organisationsliv.

Det er en kendsgerning, at det især er de unge, der mangler interesse for organisationerne, de har ingen tillid til dem, og det er trist, for uden de unges tillid og aktive medvirken har vi ingen mulighed for at bygge videre på organisationerne.

Når en stor del af de unge, og for den sags skyld også en del af vore ældre kammerater, er negative i deres forhold til organisatio-

nerne, skyldes det, efter min opfattelse og beskedne erfaring, at de intet har at tro på og intet at kæmpe for. De har måske nok hørt eller læst, at man på sidste kongres fastslog, at forbundets målsætning fortsat var »industrielt demokrati« eller »økonomisk demokrati«. Men det er lukket land for de fleste af vore medlemmer. Ord som socialisme, industrielt og økonomisk demokrati, åbner ikke automatisk store perspektiver og indgyder ikke tillid og sej vilje til kamp for en bedre fremtid. Man ved ikke, hvad disse ord dækker over, og hvordan skulle man få tillid til og begejstres for noget, man ikke forstår.

Det er her, vi i vort oplysningsarbejde efter min opfattelse har begået en fejl. Vi har taget os af alle de almene og specielle opgaver, men vi har glemt helheden, *ideen*. Vi må på alle kursus, uanset hvor specielle de er, tage os tid til at gennemdiskutere og forklare fagbevægelsens ide og målsætning, for hvad er den specielle viden værd, hvis man ikke ved, hvordan den skal anvendes for at fremme formålet. Og det er helt umuligt at anvende den rigtigt, hvis man ikke kender og forstår ideen og formålet. Vi må tage ideen med på alle vore kursus, men derudover må vi arrangere specielle konferencer, studiekredse og kurser, hvor vi udelukkende beskæftiger os med dette centrale spørgsmål. Når vi først så langt, at vi i fagbevægelsen virkelig begynder at oplyse om og agitere for vor ide og målsætning, tror jeg også, at vi nemmere kan fastholde vore medlemmers interesse og tillid. Vi skal så bare vide, at en udbygning af oplysningsarbejdet på dette område automatisk må og skal medføre en udbygning også på det samfundspolitiske område. Vi kan ikke gennemføre vor målsætning, uden at vi politisk bliver i stand til at påvirke samfundet i stærkere grad, end vi gør det i dag.

Fagorganisationerne burde derfor, efter min opfattelse, i fortsættelse af eller i forbindelse med en udbygning af oplysningsarbejdet om ide og målsætning påtage sig at arrangere det, der i dag vil blive kaldt »rene politiske kurser«, hvor man beskæftiger sig med de inden- og udenrigspolitiske forhold og begivenheder, der påvirker, eller kommer til at påvirke, vore medlemmers levevilkår og placering i samfundet.

Dette er skrevet som en tak for det, der er ydet til oplysningsarbejdet, men også som et varsko om, at der vil blive stillet endnu større krav til fagbevægelsens økonomiske ydeevne, hvis man ønsker at gennemføre et oplysningsarbejde, der sikrer organisationernes fremtid og giver dem den placering, de bør have i »Fremtidens Danmark«.

Udvidet højskoleundervisning på Roskilde Højskole

I et par år har vi på Roskilde Højskole diskuteret muligheden for og betimeligheden af at give unge fra byerne en mulighed for at deltage i en udvidet højskoleundervisning på en af arbejderbevægelsens højskoler.

Den udvidede højskole er ikke noget nyt, man har haft den på en række skoler i mange år. Det nye er, at Roskilde Højskole vil påbegynde en sådan undervisning, og at vi med undervisningen på 2. års holdet sigter mod nogle bestemte mål.

Tillidsmandslinien

Undervisningen vil blive delt i to linier, *Humanistisk linie* og *Tillidsmands linien*.

Først et par ord om *Tillidsmands linien*. Baggrunden for denne linie er, at vi, når vinterskolen nærmede sig sin afslutning, blandt en del af vore unge elever mærkede en stigende interesse for det liv og det arbejde, der udføres i og af organisationerne i vort samfund. Undervisningen og diskussionerne om ideerne og målsætningen for organisationerne havde ligesom vakt et behov hos nogle af de unge for selv at komme til at arbejde med og i organisationerne, for *selv* at være med til at forme organisationerne og derigennem samfundet. Vi sagde, og siger naturligvis til disse unge, rejs hjem og bliv aktiv, tag del i debatterne og vær på den måde med til at give din organisation et ansigt. Men vi vidste, at det ville blive svært for mange af

dem. Vi har ikke på et halvt år, der jo skal bruges til mange andre ting også, tid til at give dem de saglige kvalifikationer og kundskaber, der er nødvendige for at kunne klare den debat, der i vor tid foregår i organisationerne.

Vi kan ikke klare det på et halvt år, men vi har en mulighed for at klare disse ting, hvis vi giver de specielt interesserede lejlighed til at komme på højskole endnu et halvt år.

Vi laver altså 2. års holdet for de unges skyld, men mon ikke det også vil blive til gavn og glæde for organisationerne. Vi tror det, for en forudsætning for et demokratisk organisationsarbejde er jo, at medlemmerne lever med i arbejdet, forstår hvad der sker, kan udtrykke sig og argumentere for deres synspunkter.

Vi kalder linien Tillidsmands linien. Vi ved godt, at man ikke bliver tillidsmand ved at gå på skole. Når linien alligevel har fået dette navn, skyldes det, at den indeholder det, der efter vor opfattelse er mindste-målet af, hvad en tillidsmand skal vide for at kunne udføre hvervet på en tilfredsstillende måde. Man kan måske endog sige, at kendskab til disse ting, eller til de fleste af dem, er en forudsætning for at kunne være et aktivt medlem af en faglig organisation.

Linien kommer til at bestå i følgende fag:

Dansk – Regning – Sprog (engelsk – tysk) – Foredrag og Debat. Disse fag er *almene højskolefag*, og eleverne vil blive undervist på hold, der svarer til deres kundskaber i disse fag.

Specielle fag: Organisationskundskab – Tillidsmandsvirksomhed – Arbejdsret – Samarbejde – Arbejdspsykologi – Produktivitet – Arbejdsstudier – Arbejdsvurdering – Statistik – Økonomi.

Undervisningen i disse fag vil i høj grad komme til at hvile på praktiske øvelser og selvvirksomhed fra eleverne. Vi vil besøge organisationer og arbejdspladser for der at mødes med folk, der gennem deres daglige arbejde er beskæftiget med disse ting og derfor i stand til at kunne fortælle om de erfaringer, de har gjort, om de resultater, der er opnået, og hvordan man nåede disse resultater.

Vi tror på, at denne linie, og den undervisningsform, der vil blive anvendt, vil give de unge et godt grundlag for et aktivt medlemskab i organisationerne og herigennem være til gavn for både den unge, organisationerne og samfundet.

Undervisningen på 2. års holdet begynder i år den 4. november og afsluttes den 27. april 1963. Eventuelt interesserede bedes hurtigst muligt sætte sig i forbindelse med skolen.

Humanistisk linie

Græsk tempel i baggrunden, Erasmus af Rotterdam og Hartvig Frisch fordybet i samtale, Goethes Faust med silkebogmærke, godt med knækkede søjler . . .

Ja, måske burde den have heddet noget andet. Linie 5 eksempelvis, for med starten af denne retning har Roskilde Højskole 5 linier på programmet.

Til oplysning for læsere, der ikke har hørt om andre linier, end dem man kan læse mellem, bør det oplyses, at en linie her simpelthen er nogle fag, der har en eller anden form for indbyrdes sammenhæng. Vi har i de to sidste vintre haft en teknisk linie, en samfundslinie og en pædagogisk linie, og det skal vi også have til vinter. Gamle elever vil erindre, hvorledes man valgte et par studiekredse, i dag vælger man en kombination af fag. Om man kan overkomme det ved siden af den sædvanlige højskoleundervisning, der fortsætter for fuld damp? Ja, nutidens elever går endnu senere i seng, end vi gjorde.

Den humanistiske linie er den ene af vore to nye linier, som vi lægger tilrette med særligt henblik på andetårselever. Den er ikke bare for langhårede intellektuelle, men den er for elever, der er interesseret i at arbejde selvstændigt uden for timerne i de tre fag, der bliver denne linies fagkombination.

Filosofi er det ene fag. Man vil få noget at vide om menneskers opfattelse af verden omkring dem, og verden indeni dem selv, og udviklingen af disse tanker gennem tiderne. Man vil undersøge blivende og foranderlige dele af morallæren gennem skiftende tider, og man vil ikke mindst stifte bekendtskab med logikken.

Socialpsykologi er et andet af fagene. Det spænder fra undersøgelser af seksuallivet blandt stammer på Stillehavsøer til problemer omkring trivsel, eller mangel på trivsel, på en moderne arbejdsplads.

Kulturhistorie er det tredje fag. Her vil man som i en film, der i begyndelsen kører meget hurtigt og siden stadig langsommere, betragte kulturudviklingen op gennem historien.

Det lyder måske lidt indviklet, og det er det også. Indviklet og spændende. Der bliver nøje sammenhæng mellem timerne i de enkelte fag, og det er altsammen noget om mennesker, noget om deres måde at tænke på, deres samlivsformer og deres forhold til brugsting og kunst.

På en måde kunne man sige, at en hel del af dette her burde høre

til højskolens faste stof for alle elever. Det gør det også. I et mindre omfang, i en anden servering, og i andre sammenhænge. Den humanistiske linie er imidlertid lavet, fordi vi ser, at der heldigvis er en del, der ønsker en særlig fordybelse og indtrængen i de nævnte stofområder.

Kan det bruges til noget? Ja, der er mange nutidsfænomener, der lettere kan forstås, når man kender noget til udviklingsforløbet eller sammenhængen med andre ting. Noget praktisk? Tja, en af de forhåndsinteresserede vil læse videre, og for ham skal det råde bod på mangler, der var i hans skolegang. Der er andre, der har gennemgået den pædagogiske linie eller samfundslinien, og som har fået lyst til at gå i dybden med menneskelige problemer. Og her er der mulighed for at få perspektiv i tingene.

Undervisningen bliver lidt anderledes end den, der gælder for førsteårseleverne, selv om der også fortsat er fællesfag. På denne linie indfører vi en tillempet udgave af det engelske tutorialsystem, hvor eleven har ugentlige samtaler med læreren om stoffet til de selvstændige arbejdsopgaver. Her forelægges opgaver til kritik, og studievejledninger udarbejdes. Men der bliver også gruppearbejde, både med lærer på og i smågrupper, der selv skal løse konkrete arbejdsopgaver, som siden afleveres skriftligt.

Vi håber at få humanistisk linie allerede i den kommende vinter, men det afhænger naturligvis af tilslutningen, så har du lyst, eller kender du nogle, der kan tænkes at være interesseret, så lad os høre om det.

For den, der vil lave et stykke selvstændigt arbejde, er der her en chance for både at få et almindeligt overblik og samtidig, inden for aftalte rammer, at lave et ret betydeligt arbejde på et eller flere specielle områder, som han eller hun er særligt interesseret i. Det kan f. eks. være et studium af videnskabelig metodelære, en periode i malerkunsten, byplansociologi eller hundrede og sytten andre ting. Der er masser af muligheder.

Arbejderhøjskolens fremtid

Som nogen vil vide, har der i et par år været planer fremme om at sammenslutte *Arbejderhøjskolen* og *AOF-Nyt*. Sidste år fremsattes et forslag herom, som blev vedtaget af elevforeningen ved Esbjerg Højskole, mens Roskilde Højskoles elevforening forkastede forslaget.

Spørgsmålet var igen til behandling på et fællesmøde for AOF og de to højskoler på Esbjerg Højskole i marts i år. Fra Roskilde Højskoles side opfordrede vi AOF til at udarbejde et nyt forslag, som kunne accepteres af elevforeningen ved Roskilde Højskole. Det gjorde vi ud fra det synspunkt, at Roskilde Højskole ikke økonomisk kan magte at fortsætte *Arbejderhøjskolen* alene, ligesom vi heller ikke mener at kunne holde os uden for et tidsskrift omfattende AOF og Esbjerg Højskole, og endelig kan det jo heller ikke nægtes, at en sammenslutning også har positive sider.

AOF har nu fremsat et nyt forslag, som i nogen udstrækning imødekommer de synspunkter, som vi gjorde gældende på fællesmødet. Efter forslaget skal tidsskriftet udkomme seks gange årligt i månederne januar, marts, maj, juli, september og november. Hvert nummer skal være på i alt 24 sider. I julinummeret begrænses det øvrige stof for, eventuelt sammen med et udvidet sidetal, at give plads for skolernes beretninger m. v. Det betegnes som »højskolenummer«. Det foreslås i øvrigt at give tidsskriftet navnet »Kulturarbejdet«. Bladet skal ledes af en redaktion bestående af en repræsentant fra hver af skolerne og fra hver elevforening samt en repræsentant fra AOF. Det løbende arbejde tænkes udført af et redaktionsudvalg bestående af en repræsentant fra hver af skolerne samt en repræsentant fra AOF. Sidstnævnte bliver ansvarshavende redaktør. Endvidere foreslås oprettet et rådgivende bladudvalg med repræsentanter fra forskellige kulturelle institutioner. Efter forslaget skulle dette nummer af *Arbej-*

derhøjskolen være det sidste, og det første nummer af det nye tidsskrift skulle udsendes i januar 1963.

Det er ikke her stedet at kommentere forslaget, der skal til behandling på elevmødet på Roskilde Højskole den 18.-19. august. Såfremt resultatet bliver, at *Arbejderhøjskolen* ophører i sin nuværende form, må vi håbe, at skolerne stadigvæk igennem det nye blad får lejlighed til at vise et selvstændigt ansigt, og man tør vel også håbe på, at det nye skrift, der kommer hyppigere end *Arbejderhøjskolen*, kan blive en endnu bedre kontakt til gamle elever og kursister, end *Arbejderhøjskolen* har været det, ligesom bladet jo vil få god mulighed for at interessere tidligere elever og kursister for AOF's mange oplysnings-tilbud, hvilket vi jo altid har lagt megen vægt på fra skolernes side.

Jeg tror, at højskolerne og elevforeningerne i vid udstrækning selv vil kunne bestemme, hvor megen glæde de får af sammenslutningen. Det vil jo blandt andet afhænge af den energi, man lægger for dagen i det redaktionelle samarbejde. Og det gør jo ikke noget.

Et gammelt, hæderkronet tidsskrift som *Arbejderhøjskolen* fortjener en ordentlig nekrolog, men man skal jo som bekendt ikke sælge skindet, før bjørnen er død, så det får vente til en eventuel senere lejlighed.

SKOLERNE

Roskilde Højskole

Sommeren 1961

Hvert år kommer sommeren over Roskilde Højskole som en nysen, om man vil: som en række nyseanfald! Ikke i meteorologisk forstand, men arbejdsmæssigt: det ene korte kursus hastigt efter det andet, så snart vinterskolen med dens roligere kadencer er slut. Allerede den 30. april stod sekretær *Hartvig Meyer* med sine 64 typograf-lærlinge som de første. Det blev en blid overgang for alle os, der er på skolen. *Hartvig Meyer* og hans frue tager sig af de vordende typografer, som var de alle deres egne drenge. Så de gør arbejdet let for os. Det var et knippelgodt kursus, og vi, der var på skolen, følte ved mødet med de unge, levende lærlinge, at her var en flok, vi gerne havde set en hel vinter. Og for nu helt at formilde os overgangen var det næste kursus også en flok unge, nemlig *LOs ungdomskursus* under ledelse af LO-sekretær *Sven Bache Vognbjerg*, der for første gang skulle lede dette kursus. Det startede festligt søndag den 7. maj med balfalderne i gymnastiksalen, idet 99 unge svenske højskoleelever fra vor udvekslingsskole *Jära Folkhögskola* under ledelse af rektor *Karl L. de Vylder* besøgte os. Det blev en forbrædning- og forstringsaften med optræden og festivitas, en strålende optakt til et spændende og interessant kursus.

Og så siger man farvel igen til en række ansigter, man har lært at kende, vemodig og med en følelse af, at man

ikke orker at møde flere. Men kursus kommer, kursus går, og man føler, man får mange venner – og Roskilde Højskole får mange venner hver sommer. Det var i denne sommer en god fornemmelse at byde kursisterne velkommen til gode senge, lune værelser og gode badeindretninger. – Sommeren igennem fortsatte vi med at reparere og forbedre skolen på de utallige steder, hvor skolen skal fungere, fra elledningerne til staldene, fra septiktankene til biblioteket. For det var den epokegørende konsekvens af vinterens forbedringer og lånene: at vi nu måtte arbejde på at gøre højskolen så god, at den fortsat kan benyttes, fortsat forbedres og forblive på sin plads. For hvert beløb, vi ofrer, bliver skolen det dobbelte beløb mere værd.

De enkelte kursus har deres egen ledelse og deres egen rytme, ja, hvert har sit særpræg. De sædvanlige kursus har igen i sommer været på skolen. Tidens problemer, faglige og politiske, økonomiske og markeds-mæssige, kulturelle og menneskelige, har været behandlet efter den enkelte kursusledelses plan. En vigtig ting er værd at notere: at de fleste fagforbund bestræber sig på at undgå for mange gengangere, sørger for mere fornyelse af deltagerflokkene, end man tidligere har mærket. Naturligvis kan man ikke drive oplysningsarbejde med den deltagerkategori, som en skæmtsom mand engang kaldte »kursushajer«. Men der er naturligvis

»Der var liv og munterhed . . .«

på den anden side en del, der taler for at fastholde kursugrebet om gode folk. Enkelte forbund har løst dette problem ved at arrangere særlige grupper af fortsættelseskursister. Og i år har Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund ud over sine sædvanlige tre oktoberkursus – der alle har fået gevaldig fornyelse – afholdt et fjerde, nyt »udvidet kursus« sidst i oktober. En glædelig nydannelse, der forhåbentlig vil inspirere til lignende kursus.

Højskolens egne kursus havde gennemgående god belægning, de to 14-dages *familiekursus* i juli viste dog en lidt mere træg tendens, i nogen grad på grund af strejken i foråret. I år var hovedemnet »Jeg og de andre«. Det blev belyst gennem foredrag, film, rundbordssamtaler og gruppedrøftelser. Magister *Gerhard Nielsen* fortalte om de nyeste psykologiske undersøgelser i sit foredrag »Nyt lys over mennesket«. Fhv. minister *Lis Groes* talte om familien, efter en indledning med de to udmærkede mentalhygiejniske film

»Hvorfor stjæler barnet?« og »Splintret emaille« havde man gruppesamtaler og derefter plenumdøftelser i foredrags-salen. Arbejdspladsens problemer blev belyst gennem foredrag af *Erik Andersen* og de to film »Man burde ta' sig af det« og »Man ta'r sig af det«, samt gennem gruppesamtaler, spørgetimer og plenumdøftelser. – Socialstuderende *Gerhard Kaimer* skildrede de handicappedes særlige problemer, socialrådgiver *J. Lange Jacobsen* de socialt handicappede, forfatteren *Werner Paul* gav bolden op til spørgsmålet »Mennesket som samfundsvæsen«, højskolelærer *Gunnar Jensen* talte om kunsten, forstander *Kurt Palsvig* om temaet »Mennesker imellem«, forstander *Jens Marinus Jensen* om »Livsstandard og levestandard«, mens endelig lærer *Jørgen Andersen* sluttede af med oplæg til en diskussion om den enkelte og verdensproblemerne, særlig u-landene.

På det andet kursus i sidste halvdel af juli havde vi det samme emne som gennemgående tema, mens enkelte nye

foredragsholdere behandlede nogle af de enkelte problemer: folketingsmand *Henning Rasmussen* om levestandard, sekretær *Grethe Hækkerup* familien, konsulent *Poul Erik Schmidt* arbejdspladsen, *Steen Sillemann* verdensperspektivet og jeg selv kunsten. – Endvidere havde vi udflugt til Herthadalen og Lejre, omvisning i domkirken, en musikaften med *Poul Erik Thomsen*, Henning Rasmussen lige hjemvendt efter at have været forstander for Genève-skolen berettede om oplevelser og iagttagelser fra Europa, og jeg fortalte om min rejse til USA, illustreret med lysbilleder.

Gang på gang får man i juli beviser for, hvilken betydning disse familiekursus har, naturligvis væsentligst for far og mor – også for den enlige mor og den enlige far – eller den enlige bedstefar eller bedstemor – men også for børnene. De ældre oplever noget af det, som de ofte må give afkald på i det daglige: samværet med andre og den fælles oplevelse i foredrag, diskussioner eller på udflugter, og dertil en fritid, der virkelig *giver* noget, ja, noget helt, helt andet end det, som måske bare er trappengangskiv og TV-liv. Og børnene, de bliver vores kommende højskoleelever.

Det blev desværre på grund af en række praktiske vanskeligheder ikke muligt at gennemføre udenrigspolitisk kursus, til gengæld vandt vi tid til rengøring m. v., som det ellers var knapt med. Udenrigspolitisk kursus er ellers blevet en fast institution i sommerbilledet. Et års afbræk kan forhåbentlig forøge appetitten til 1962. Løvrigt må det siges, at vi ser alt for få af vore gamle kursister og elever til de kursus, højskolen selv arrangerer.

Blandt vore egne kursus er de sidste par år to nydannelser, der allerede er faste bestanddele af Roskilde Højskoles

sommerplan. Det er kursus for ældre medborgere og kursus om Skolen og Erhvervslivet. »*Eldre medborgere*« var allerede mere end overtegnet flere måneder før. Det blev afholdt i dagene 13. til 18. august, og vi havde som en ikke alt for fast ramme valgt at samle de enkelte foredrag og diskussionsemner under devisen »Danmark i går, i dag og i morgen«. Og der blev lyttet og set med opladt sind af de mange deltagere, der rigtig nød alt, nød at føle sig som unge, hvad de allerfleste virkelig er af sind, nød at føle, der blev gjort noget for en medborgergruppe, der alt for ofte er overladt til mere tilfældige initiativer, hvis de ikke simpelthen er gået i stå af mangel på tilskyndelser. Men her var sandelig smæk for skillingen. Der var liv og munterhed og glæde over hele linjen, et af de mest inspirerende og opmuntrende kurser for højskolefolk!

Det begyndte med en vældig spændende aften om en lokalitet, der ligger ikke langt fra højskolen: den lille, mærkelige ø ude i fjorden, på den anden side »Vigen«, kaldet Elleore, hvor filmkongen *Ole Olsen* optog den første safarifilm med importerede løver og viftepalmer. Kontorchef *Arne Krogh* fra filmmuseet viste filmen og andre film fra århundredets begyndelse og skildrede levende hele baggrunden for og historien bag denne ejendommelige film. Forfatteren *Oskar Hansen* tog alle om hjertet med sin skildring af gamle dages Danmark, fhv. minister *Ernst Christiansen* viste filmene om radioens barndom og om en dag i radiohuset og fortalte om radioen før og nu, med et kik til fjernsynet. Og socialminister *Jul. Bomholt* talte om emnet »Kik ud i fremtiden«, bagefter gav han deltagerne en strålende spørgetime. Borgmester *Urban Hansen* talte om Danmark i dag. Desuden havde vi to foredrag med,

som vi vidste ville have en ganske særlig interesse. Lektor *Hans Hvass* havde vi formået til at fortælle om fugle ved hus og i have. Hans Hvass tryllede og trollede, viste film og kørte grammofoonplader med fuglestemmer og afholdt konkurrencer blandt deltagerne, ja, de glemmer ham det aldrig. Konsulent *Ib Asger Olsen* gav med lysbilleder, foredrag, demonstrationer og gennem en krydsild af spørgsmål og svar en nøgtern og interessant belysning af emnet »Min lille have« med undertitlen: fra blomstervinduet til villahaven. Endelig havde vi udflugt til Lejre og Ledreborg, tur til domkirken, film og lidt festlighed. Gruppearbejdet samlede sig om emnerne: Samfundet, kunsten og litteraturen. Fra Danmarks radio kom *Gyda Uldall* og optog forskellige ting fra livet blandt kursisterne og kursets forløb til serien »I ro og mag«, der nok er blevet ekstra aflyttet af deltagerne. *Tove Westphal* og *Doris Christiansen* hjalp os i år med at holde styr på denne kåde og muntre flok – der drog herfra, gledere end før, med det rigtige højskolesind, med evnen til oplevelse udvidet og fornyet – og som gode gesandter for højskolen. Tænk, hvad børnebørnene må høre, når de beretter!

Skolekursus med emnet »Skolen og erhvervslivet« blev som sædvanlig afholdt i efterårsferien. Heldigvis havde vi i år fået flere repræsentanter for erhvervsorganisationerne med, takket være en voksende interesse for dette kursus, vistnok det eneste forum, hvor der finder en direkte kontakt sted mellem skolens egne aktive lærere og erhvervenes egne praktiske ledere. Det tilrettelægges af Roskilde Højskole i samråd med statskonsulent, senere undervisningsminister *K. Helweg Petersen*, og takket være en særlig bevilling kan de fleste deltagere opnå friplads.

Også i år behandlede vi over en

bred front emnet »Skolen og erhvervslivet«, idet vi dels lagde vægt på at få rystet deltagerne sammen efter at have gjort noget særligt for at få deltagerne fra erhvervslivet med gennem de store erhvervsorganisationer, dels at få anledning til at se på steder, hvor vi vidste, man kunne få praktiske impulser så at sige. Allerede søndag aften lavede vi en lille festivitas med koncert af domorganist *Helvig Larsen* og fru *Helvig Larsen*, og violinisten *Gunnar Krarup*, og derefter samvær over et glas i spisesalen med sang og klang. Det gik virkelig godt. Vi har så tit ærgret os over, at det først er den sidste aften, man finder rigtig sammen. Resten af tiden gik det hele langt lettere, fordi man syntes, man kendte hinanden. *Henning Rasmussen* talte om fællesmarkedet, amtsskolekonsulent *Møller Pedersen* om erfaringer fra Holbæk amt, kommunelærer *Egedal Poulsen* om elever i erhvervspraktik, sekretær *Jens Als* om uddannelsen af ikke-faglærte, og konsulent *Bent Vedsø* om ungdomsskolen. En eftermiddag var vi på Statens kursussskole i Audebo, hvor *Møller Pedersen* og forstander *Carl Rasmussen* fortalte om forsøg med elever i værkstedet, forholdet mellem og samspillet mellem skolen og værkstedsskolen, elever og erhvervsliv i praksis. En anden dag besøgte vi først den nye arbejdslederskole Arresøhøj, hvor forstander *R. S. Matthiesen* fortalte om arbejdet på den nye skole ved Arresø. Derefter deltog kursisterne fra Roskilde i gruppedrøftelser med Arresøhøjs kursister, der kom fra Fællesrepræsentationen af danske Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger. En hyggelig frokost i smukke omgivelser afsluttede formiddagen. Kl. 13,30 var vi på Helsingør skibsværft, hvor vi blev vist omkring for særlig at få anledning til at se, hvordan man i praksis havde grebet

lærlingeuddannelsen an her. Bagefter havde vi over en kop kaffe spørgetime med overingeniør *Henning O. Bülow*, mester *Chr. Hansen*, fællestillidsmand *Finn Poulsen*, alle tre fra værtet, og som gæst sekretær i smedeforbundet *Svend Hansen*. Derefter tog vi til Louisiana, hvor maleren *Knud Mühlhausen* viste os udstillingen »Bevægelse i kunsten«. Efter at have spist til aften her havde vi en kaminpassiar med direktør *Knud W. Jensen* om kunsten i skolen og på arbejdspladsen. Kursusets sidste arrangementer bestod i en rundbordsamtale om ugens emne mellem: sekretær i LO, *Thomas Nielsen*, kontorchef i arbejdsgiverforeningen *Erik Tøttrup*, sekretær *Jens Als* og praktikleder *Harald Sørensen* fra Holbæk seminarium. Og endelig sluttede undervisningsministeren af med et foredrag om folkeskolens idé og formål. Vi kunne afslutte med en ganske særlig tak til undervisningsministeren, der fra første færd har forstået, at der virkelig var en nyttig og frugtbar ide i dette møde mellem skolefolk og erhvervsfolk, af den største betydning for den heldige gennemførelse af nogle af de bedste tanker i den nye skolelov. Vi kan glæde os over, at dette kursus nu er blevet en fast institution i Roskilde Højskoles sommerprogram.

Det vigtigste, faglige kursus – eller skal vi sige det mest *centrale* – er *det udvidede fagforeningskursus*, der i almindelighed løber over 3 år med et årligt 14-dages kursus. I det store og hele tilrettelægger højskolens lærerstab selv kurset i samarbejde med AOF. Planen bliver til efter drøftelser i lærerkredsen og med hensyntagen til kritik fra sidste års deltagere.

Statsminister *Viggo Kampmann* gav en aktuel politisk redegørelse, chefredaktør *Ivar Nørgaard*, AKTUELT, interviewede Landsorganisationens formand *Eiler Jensen*, og næstformanden

i Landsorganisationen *Einar Nielsen* talte om den internationale fagbevægelse. De stadig mere påtrængende problemer i forbindelse med landsplanlægning og egnsudvikling blev drøftet i en rundbordsamtale mellem civilingeniør *C. Blixencrone-Møller*, kontorchef *Vagn Rud Nielsen*, vejdirektør *K. Bang* og folketingsm. *Henning Rasmussen*. Højskolel. *Erik Andersen* talte om mødeformer og mødeteknik, højskolelærer *Steen Sillemann* om udviklingslandene, fagforeningsform. *Anker Jørgensen* demonstrerede en voldgift, og forbundskasserer *Villy Nielsen* drøftede sammen med folketingsmand *Helge Nielsen* emnet: information og kontakt. Som gruppeledere medvirkede udover skolens egne lærere fagforeningsformand *Anker Jørgensen* i arbejdsret og sekretær *Knud Heinesen* i økonomi og politik.

Elevmødet fandt sted i weekend'en 5.-6. august. Nærmere omtale i elevforeningens beretning. Her skal blot siges, at man sikkert må gøre noget ganske særligt for at sikre elevforeningens tilknytning specielt til de sidste 3-4 årgange, særlig de »til enhver tid værende« sidste to årgange. Hvordan det kan ske, bør højskolens lærere og elevforeningens bestyrelse nok se nærmere på. Det ville være vældig værdifuldt for alle parter om en eller anden særlig indsats kunne blive gjort her. Iøvrigt må vi i stadig højere grad slå til lyd for, at *alle* gamle elever bliver medlemmer af elevforeningen for at kunne støtte den i dens meget værdifulde arbejde ikke mindst til gavn for unge højskoleelever på Roskilde, der af en eller anden grund har særlig svært ved at klare økonomien.

Efter de fire arbejdsmands- og specialarbejderkursus i oktober kunne vi så afslutte sommerens rad af kursus. Med en særlig følelse for mit eget ved-

kommende, fordi det var min sidste sommer som forstander på Roskilde Højskole, idet jeg havde sagt min stilling op midt i oktober ud fra ønsket om at kunne få tid til skriftligt arbejde.

Enhver sommer har sin tid, og også denne sommer fandt sin afslutning. En begivenhedsrig, spændende og arbejdsfyldt sommer.

I. K.-O.

Sommerens kursus på Roskilde Højskole

30. april–6. maj: Dansk Typograf-Forbunds lærlingekursus.
7.–13. maj: LOs ungdomskursus.
28. maj–3. juni: AOFs kvindekursus.
4.–10. juni: Dansk Smede- og Maskinarbejderforbunds lærlingekursus.
11.–17. juni: Dansk Tømrer-Forbunds prisfortegnelsekursus.
18.–24. juni: Nærings- og Nydelsesmiddel-Arbejder-Forbundenes Samvirkes tillidsmandskursus.
25. juni–1. juli: AOFs fagforeningskursus.
2.–15. juli: Familiekursus I.
16.–29. juli: Familiekursus II.
30. juli–5. august: AOFs husmorkursus.
6.–12. august: LOs ungdomskursus.
13.–18. august: Kursus for ældre medborgere.
20.–26. august: Keramisk Forbunds studiekursus.
27. august–1. september: Malerforbundets kursus for opmålere.
3.–16. september: Udvidet fagforeningskursus.
17.–23. sept: Dansk Arbejdsmands- og Speciarbejder Forbunds tillidsmandskursus I.
24.–30. sept.: Dansk Arbejdsmands- og Speciarbejder Forbunds tillidsmandskursus II.

1.–7. okt.: Dansk Arbejdsmands- og Speciarbejder Forbunds tillidsmandskursus III.
8.–14. oktober: Dansk Arbejdsmands- og Speciarbejder Forbunds udvidede tillidsmandskursus.
15.–19. oktober: Skolekursus («Skolen og erhvervslivet».)
22.–28. oktober: Snedkerforbundets tillidsmandskursus.

Week-end kursus

27.–28. maj: Kommunale børneforsorgsarbejdere.
10.–11. juni: Landsforeningen af kommunesekretærer.
5.–6. august: Roskilde Højskoles elevforening.
19.–20. aug.: Socialdemokratiske kredsorganisationer i Københavns omegn.
26.–27. august: Samarbejdsudvalgs-skolen.
2.–3. september: Københavns amts kvindeudvalg.
16.–17. september: Arbejderbevægelsens Informationscentral.
7.–8. oktober: Litografisk Forbund.
20.–22. oktober: Kooperativt Marktederiers Samvirke.

Vinteren 1961-62

Søndag d. 5. november 1961 modtog vi med stor forventning det nye vinterhold. Alt i alt fik vi 57 elever, et antal vi var godt tilfredse med, fordi det måtte siges at være udtryk for, at der med det nye, der skete, var god tilslutning til skolen, og at vi måtte kunne regne med, at det ville holde. Mange troede jo, at Roskilde var flyttet til Helsingør, og at der nu kun lå en minderværdig ruin! Men restaureringen af Roskilde Højskole, der nu har været i gang, og som fortsætter, er blevet godt modtaget i alle kredse – så meget mere, som den var langt, langt mere påkrævet, end man forestiller sig. Og det har betydet noget for renomméet og omtalen i det hele taget. Desuden har vi udbygget vore kontakter med fagforbundene og gjort et mere intensivt arbejde for at gøre skolen kendt. Og endelig, men ikke mindst, har den nye linjedeling uden tvivl gjort sit. De muligheder, der bydes eleverne for at hente noget med sig hjem, som de føler, de kan have gavn af, er af stor betydning. Ikke, fordi højskole skal være noget »praktisk« – det skal man nu iøvrigt ikke rynke på næsen ad – men langt snarere, fordi eleverne gennem arbejdet på den enkelte linje får en bekræftelse på, at deres personlighed ikke er noget, der er aldeles uden forbindelse med deres arbejde. Det er jo så tværtimod! Man har alt for ofte talt om arbejdet og arbejdstiden som en forbandelse og om fritiden og den himmelblå oplysning som det eneste saliggørende.

Vi møder mange eksempler på, at det tilbud, som Roskilde Højskole giver de unge gennem en vis opdeling af en del af timerne i tre linjer: samfundslinjen, den pædagogiske linje og den tekniske linje, har medført forøget in-

teresse for højskolen blandt byungdom. Et særligt lykkeligt tegn på, at vi har vendt strømmen, er, at der allerede i februar 1962 var indtegnet ca. 25 nye elever til næste års vinterhold, noget der er ret enestående i Roskilde Højskoles tilværelse. Måske også et tegn på, at højskolebevægelsen får fastere fodfæste i byerne, og sikkert et tegn på fremgang for den tanke, at man skal søge på højskole også selvom man har godt arbejde, ja, at man *netop* mens man har gode kår og er ung og uafhængig, skal finde tid, afse tid, *tage* sig tid til sin egen udvikling og udviklende samvær med andre – på en højskole.

Vi syntes at mærke noget af hele denne indstilling hos vinterskolens elever allerede fra den første dag. Det første møde med de mange nye ansigter er altid spændende. Hvad gemmer sig af ønsker og håb, af drømme og forventninger bag de lysende øjne, de selvsikre øjne eller de sky øjne? Hvem er de, og hvem er vi? Man får et indtryk, der oftest holder forbløffende. Men også i nogle tilfælde ændres afgørende, heldigvis oftest overraskende og glædeligt. Denne den første dag får vi, der er på skolen, en lille sludder også med venner, forældre eller andre, der følger eleven. En »lilleverden« er langsomt ved at dannes under højskolens tag. Den første dag og aften går med indkvartering, med praktiske ting, bøger, penge, sygekasse, flyttebeviser . . . og med at finde sig selv efter rejsen, med at påbegynde omplantningens proces. Alle er såmænd lidt tilbageholdende, måske endda beklemte og i hvert fald meget stille ved det første kaffebord, selvom man nok kan synge »Du landevej, du landevej . . .« og »Ole sad på en knold og sang . . .«. En og anden har nok allige-

vel været en Ole, der var stukket i trav og nu stod foran det store hav med lidt af opbruddets smerte i brystet, men også med forvisningen om, at sådan *var* det og sådan *måtte* det være – og med forventningen til et nyt liv med dets krav og oplevelser.

Fra alle egne af landet var de kommet, to var fra USA og en fra Sverige. Glædeligvis var der lidt flere piger end før, 16 i år. Smedene og arbejdsmændene var i stort tal, lige ved en snes stykker fra hvert af disse to store forbund, der har udmærkede støtteordninger og hvis tillidsmænd og forbundsledelser har gjort et særligt arbejde med propaganda for højskoleophold. Elevhvervningen går *ikke* af sig selv. Og det gælder ganske særlig om at finde de rigtige frem. Vi syntes og synes, at vi havde en flok af »de rigtige«. De rigtige er dem, der selv føler, de har brug for højskolen og virkelig arbejder med efter evner og anlæg. Ja, og så er vel sådan set hvert elevhold netop »de rigtige«. Højskolemanden kan føle, at hans job er mere eller mindre brydsomt. Det er dog altid »de rigtige« elever, han har – med de problemer, der – vekslende i antal og format – altid vil følge med, hvor mennesker søger hen og hvor de er sammen gennem længere tid på det samme sted. Også vi lærere føler altid, at vi er på evig prøve, ny hver gang, hver vinter, hvert fag, hver time, over for hver elev, ja, hvert menneske på skolen. Ofte må vi for os selv erkende et nederlag. Og det er mere end bittert. Men vi – og andre – må trøstes med, at alt ikke kan vare evigt, at alt har sin tid. Og er der dog gjort en ærlig indsats over for medmennesker, kan vi ikke gøre mere, selvom vi altid føler, vi burde gøre mere endnu. Men alligevel: Lærte vi ikke alle til syvende og sidst mest af nederlagene og skibbruddene?

Lærerstaben fik sig en fornyelse igen i år. Vi var kede af, at vi skulle sige farvel til *Poul Erik Thomsen*, der fra 1. august har slået sig ned som organist i Svendborg, idet han dog samtidig virker som lærer ved Den fri Lærerskole i Ollerup. Vi sender ham en varm tak for hans væsentlige bidrag til gennem 4 år at skabe et godt højskoleklima her, og vil huske ham selv – og hans smukke klaverspil. Folketingsmand *Henning Rasmussen* og hans kone *Ebba* flyttede over til valgkredsen midt i oktober og installerede sig med deres børn i et nyt hus i Esbjerg. Vinterskolens elever fik de første par måneder nogle timer om ugen med *Henning Rasmussen*. Så trak folketinget ham helt væk fra os. Og siden sidst er han tillige blevet viceborgmester i Esbjerg. Vi siger *Ebba* og *Henning* tak for hvad de betød for os alle på Roskilde Højskole. Vi glemmer dem det aldrig.

Heldigvis havde vi stadig de faste støtter *Steen Sillemann* og *Erik Andersen*. Desuden ansattes to nye lærere fra 1. nov. for et år. *Johan Christensen*, oprindelig gammel B. og W.-dreng og DSU'er, men sidenhen uddannet som faglærer og under ophold på svenske og engelske højskoler. *Kaj Folkenberg* er seminarieuddannet og tidligere »praktikant« fra Frederiksberg Seminarium på Roskilde Højskole, februar 1960. Endelig ansattes fra 1. december socialrådgiver *Gerhard Kaimer*, gammel vinterelev fra 1957/58, lige friskbagt fra Den sociale Skole. Skolens mangeårige ven og medarbejder, musikdirektør *Poul Steenslev* fra Roskilde, hjalp os med sang og musik.

Linjedelingen gik i gang lige efter nytår, ligesom på sidste vinterskole. *Sillemann* og *Folkenberg* har særlig haft at gøre med den pædagogiske linje,

Erik Andersen med den tekniske linje og Johan Christensen og Gerhard Kai-mer i fællesskab med samfundslinjen. Vi måtte hente bistand udefra til en række mere specielle fag, mens de faste lærere foruden arbejdet med linje-fagene havde de almene fag. Maskin-tekniker *John Larsen* hjalp os med un-dervisningen i teknisk tegning og reg-nestok, kommunelærer *E. Petersen* hav-de maskinskrivning, samariterundervis-ningen blev varetaget af dr. *Rich. J. Klarskov* sammen med arbejdersama-riternes repræsentanter, *Ingemann Chri-stiansen* og *Holger Iversen*. Malerinden *Gudrun Diemer* havde tegneundervis-ning før jul, og lærer *Birkedal Jensen* gav instruktion i stoftryk sidst på vint-eren. Tegneren *Werner Paul* havde timer i »frie kunster«, samtaler, skabende virksomhed, kulturproblemer og alt muligt andet.

Som altid haster tiden af sted fra start til solhverv. Efter nogle vejleden-de prøver i dansk, regning og sprog blev eleverne inddelt i hold og gik med energi i gang med arbejdet. De forskel-lige »bifag« startede også med det samme, mens de tidligere først kom i gang efter nytår. Dette gav fart over feltet og gode arbejdsvaner lige fra be-gyndelsen. I øvrigt var tiden i høj grad præget af en god ånd.

Det er vigtigt, at ungdommen lærer at forstå betydningen af orden, renlig-hed, personlig hygiejne, gode omgangs-former, naturlig høflighed og gensidig hensyntagen. Man tog fat på disse om-råder allerede de første dage, ligesom vi genindførte den lørdagsmorgentime, vi kaldte »monkeyshine« – timen, hvor alle problemer bliver taget op til for-handling mellem alle elever, hvorefter alle bidrager til at fikse op og ordne. Imens gennemgår en dommerkomité alle værelserne, og det smukkeste og ordentligste værelses indehavere bliver

hædret og hyldet – til inspiration for andre.

Foruden det vi lærere kunne give på disse felter i samarbejde med elevrådet, havde vi fremmede foredragsholdere til at bistå os. Overlæge *Kay H. Clausen* fra tuberkulosestationen i Roskilde talte om lungernes betydning og pasning, herunder virkningerne af rygning, og viste filmen »Pas på lungerne«. Profes-sor *Johs. Juul Holst* fra Tandlægehøj-skolen i København talte om tandpleje og illustrerede foredraget med film og egne farveoptagelser. Overlæge, dr. med. *Georg K. Stürup* talte om køns-livets problemer og besvarede alle mu-lige spørgsmål om dette emne. Lørdag formiddag afholdt vi efter sædvane særlige diskussionstimer under titlen »Ugens debat«, hvor et væld af pro-blemer blev taget op til behandling, og hvor vi lagde særligt vægt på at få ele-verne gjort aktive i diskussionerne.

De fremmede foredrag blev i reglen lagt torsdag aften. Erhvervsvejleder *Kai Sørensen* gav os en skildring af, hvad erhvervsvejledningen betyder, og gav i øvrigt personlig vejledning til adskillige elever. Mange ønsker jo et sporskifte ved 20-års alderen, og det er bl. a. der-fer, nogle søger til højskolen. Sekretær *Jens Als* fra Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund diskuterede i øvrigt uddannelsesproblemer med hele flokken, med særlig vægt lagt på ud-dannelsen af ikke-faglærte. Højskolens omegn, Himmelev og Roskilde, blev behandlet af lokalhistorikeren, direktør *Arthur Fang*, pastor *K. Kroon* og kom-munesekret. *E. Bidstrup*, mens den stør-re verden blev behandlet af *Henning Rasmussen* og skolens mangeårige lærer udi folketingspolitikken, folketingsmand *Per Hækkerup*, frisk hjemvendt fra sit ophold ved Forenede Nationer i New York og ladet med førstehåndsindtryk og viden fra verdens top!

Men verden kom ikke alene til os. Vi drog selv ud. I år var onsdagene hel­ligt emneundervisning og studieture. Vi gav eleverne et grundigt indblik i højskolens bygning, dens lokaler, dens historie og dens udsmykning. Vi besøgte Himmelev kirke og kommune­kontoret samt sognets største virksom­hed, Stryhns leverpostejfabrik, hvor fa­brikant *Henry Stryhn* og hans frue tog venligt imod højskolen. Roskilde dom­kirke blev besøgt med direktør *Fang* som kyndig cicerone. Vi var på Louisi­ana i Humlebæk, Willumsenmuseet i Frederikssund, og en dag midt i de­cember på kunstmuseet i København, beså Statens Biblioteksskole med rektor *Preben Kirkegaard* som vært, og samme aften var vi i Det ny Teater, hvor vi så *Francoise Sagan*-skuespillet »Slottet i Sverige«. Onsdagene blev efter nytår benyttet i linjeundervisnings tjene­ste, og alle linjerne var på studieture til steder og institutioner, så eleverne vir­kelig kom ud, hvor tingene sker, på sociale og pædagogiske centrer og på virksomheder, der virkelig viser ar­bejdsforhold og teknik af betydning. Det er dyrt, men vigtigt for arbejdet. Og vi må håbe, dette kan vare ved.

Foruden arbejdet i timerne og på studieturene, ved forberedelse og rap­portskrivning, virker selve livet på høj­skolen ind på alle eleverne, daglig­dagens virke, samværet med kamme­rater og lærere, diskussionerne, kaffe­pauserne, samtalerne, tilpasningen, det lille samfund, der langsomt dannes, verden der omvælttes for ethundredog­syttende gang. Mennesker påvirker mennesker uden at ville det, vi bliver alle andre mennesker efter hver vinter. Ikke alene gennem den fælles ople­velse, men også gennem behandlingen af de problemer, der opstår. For selv­følgelig opstår der problemer. Det af­gørende er, hvordan man griber deres

løsning an. Og her er det af den aller­største betydning, at lærerstab og for­stander kan samarbejde med et godt elevråd. Vi havde i år stor gavn af, at elevrådet bestod af et medlem valgt af hver gang. Det gav en endnu bedre kontakt, end vi før har haft.

Og heldigvis har skolearbejdet sin underbund af liv og glæde, selvom det er nye vaner, der anlægges, og ofte andre hjerneceller end de sædvanlige, der sættes i sving. Og arbejdet har sin belønning ikke alene i sig selv, men også gennem samværet og gennem festerne. Allerede mandag den 6. no­vember tog vi forskud i form af en festlig åbningsmiddag med koncert af domorganist *Helvig Larsen*, fru *C. Hel­vig Larsen* og violinisten *Gunnar Kra­rup*, alle fra Roskilde, og med optræ­den, taler og sang. Vi lagde vægt på at få faste elevunderholdningsaftener gennemført de tre første lørdage i måne­den, noget det har knebet med på grund af weekend-bortrejse, formo­dentlig et vist velstands­fænomen. Men det hjalp betydeligt, da vi i samråd med elevrådet lod hver 4. lørdag-søn­dag være udrejse-weekend. Der blev god tilslutning til lørdagsaftenerne tak­ket være et godt samarbejde mellem elevrådets forlystelsesudvalg og læ­rerne. I november opførtes *Kaj Munk*-enakteren »Før Cannæ« af Sillemann og Johan Christensen. Det kalejdosko­piske, godt komponerede »lydbillede« »Menneske mellem magterne«, udarbej­det af Folkevirke, blev serveret af ele­ver og lærere i Johan Christensens til­rettelægning. Ellers blev det særlig en af eleverne, *Erling Petersen*, der blev den udmærkede organisator af disse underholdninger, blandt andet skrev og sang han selv en stadig fornyet, aktuel vise over livet på skolen med omkvæ­det »Sikke tider, sikke tider, dem kan vi andre ikke mer forstå«, og den blev

efterhånden en slagsang. De to amerikanske studenter spillede og sang med verve deres hjemlands folkelige og muntre melodier. Også Gerhard Kaimer blev et naturligt centrum i flere kabareter. Vi fik en række meget hyggelige aftener, også med alvor ind imellem. Mange vil sikkert mindes de levende lys i den nymalede spisesal med det kønne, grønne fortæppe festligt belyst af projektøren, og bagefter dansen i dagligstuen. Søndag før jul genfortalte og læste pastor Kroon Dickens juleeventyr, mens vi tog forsmag på julen med granduft og lys – ja, drak vi ikke chokolade?

Solhvervsfesten har sin særlige plads i erindringsmylderet fra højskoleopholdet. Midt i indtrykkene og oplevelsernes virvar lyser denne fest, der netop kommer, som man er i fuld gang og egentlig ganske overvældet af alt. Faklerne blafrede og flammede som før op ad alleen og rundt i borggården, mens lysene i vinduerne skinnede fra hvert værelse – og vi fik foræret en hvidgrå tåge, der gav alt et trylleskær, som var det selve luften over stedet, der glødede, da gæsterne kom kørende gennem eventyret til festen. Og efter midt dagen mødtes vi i foredragssalen. Domorganisten, hans frue og Gunnar Krarup spillede festlig musik, redaktør *Preben Wilmann*, levende og engageret, holdt solhvervstalen, og der var sang, underholdning og deklamation. Og vel var vi i »vintervold og dunkle dage«, men i spisesalen vederkvægede vi os ved julepunch og nissehuer, nissesange og kabaret med nisseskæg. Skolens formand, fhv. minister *Chr. Christiansen*, talte og takkede for aftenen, idet han lykønskede eleverne til det højskoleophold, der var godt begyndt. Glade drog eleverne dagen efter af sted til deres hjem, og freden sænkede sig over skolen. Efter nytår vendte de tilbage

igen, dobbelt opsatte på at komme i gang og med godt arbejdshumør . . . lyset og den lange dag var ved at vende tilbage . . .

Hastigt skifter tiden og menneskene med. Højskolen rammes også af sørgelige tidender. En måned efter solhvervsfesten blev Chr. Christiansen anfaldet af en dybt alvorlig sygdom, der nu gennem måneder har tvunget ham væk fra alt. *Emma Christiansen*, der sammen med sin mand har været blandt skolens allernærmeste og bedste venner, direkte engageret i skolens liv gennem sin mands formandsskab gennem alle årene siden 1930, har i disse måneder haft en meget svær tid, og hun skal gennem denne beretning have en hilsen fra os alle med gode ønsker og tanker.

På et møde i højskolens bestyrelse mandag den 13. november 1961 var Christian Christiansen med til at udpege min efterfølger, den femte forstander i hans tid og i skolens tid som arbejderhøjskole. – *Hjalmar Gammelgaard* var forstander 1930–49, *Frode Kristensen* 1949–50 (medforst. 1947), *K. B. Andersen* 1950–57, undertegnede 1957–62, og fra 16. februar 1962 skulle den nye forstander være leder af skolen. Som man vil vide, faldt valget på sekretær i Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, cand. polit. *Knud Heinesen*. Som de allerfleste også vil vide, har Knud Heinesen været lærer på Roskilde Højskole i knap to år fra midten af januar 1959 til oktober 1960. Han har desuden ydet en meget stor indsats som redaktør og landsformand i Frit Forum. Jeg var og er glad for dette valg, fordi jeg ved, at Knud Heinesen har forudsætningerne for at kunne løse opgaven som forstander for denne højskole, der i særlig grad må have mit hjerte, og fordi jeg føler, at Roskilde gennem hans indsats fortsat kan hævde

det præg, som vi, der har arbejdet her gennem årene, mener det af værdi at bevare, svært at udtrykke, men let at fatte for den, der lever her og kommer her. Det er da i hvert fald vort håb, og det var vor bestræbelse. Selv om vi til tider fejlede, selv om vi måske løb panden mod en mur, var det da ikke sindet og menneskeligheden i arbejderbevægelsen, der for os var livets mål og mening?

Den 15. febr. flyttede Gudrun og jeg, og kort tid efter kunne *Knud og Åse Heinesen* flytte ind. Vi havde »lirket« den nye forstander ind på timeplanen, så vi fik en blid overgang. Jeg er sikker på, at eleverne har følt det som en interessant ting, at de har været på højskole en vinter, hvor man skiftede forstander. Heldigvis er vi jo langt fra den forgudende forstanderdyrkelse, der gør, at en skole skælver i sin grundvold, når der skiftes leder.

Når Roskilde Højskole skælver for tiden, hænger det sammen med, at håndværkere huserer der. Arbejdet med at rette skolen op fortsættes af Knud Heinesen. Og det er ikke noget ringe arbejde at have ved siden af alt det andet, der tager en forstanders tid. Vi havde den glæde at modtage et tilskud af sygelønsfondens midler gennem en bevilling fra LO på 500.000 kr. Der bliver noget at gøre. Og der er nok at gøre.

Vi fejrede overtagelsen ved en lidt uformel festivitas. Først en lille afskedsaften med eleverne lørdag den 10. februar. Og onsdag den 16. lavede eleverne afskeds- og modtagelseshalløj – men hov, jeg holdt op dagen før, så det ligger uden for min periode. Om tiden efter vil Knud Heinesen berette.

— — —

Men inden må jeg give den sørgelige meddelelse til mange af vore gamle elever, at fru Lauge er død den 7. juli

1962 efter at have været syg i lang tid. *Karen Lauge Nielsen* var for os altid »fru Lauge«, og fru Lauge betød meget på højskolens indre front gennem flere år, ja, uendelig meget i tiden efter at hun – skønt omkring de 60 – havde påtaget sig økonomahvervet 1. januar 1960. Den hjælp, hun ydede os, og den indsats, hun gjorde, var uvurderlig. Og med sit sind var hun med til at præge arbejds klimaet bag kulisserne på en måde, der også afspejlede sig i meget af det, der sker på skolen. Vi er mange, der vil mindes hende med en dyb følelse af taknemmelighed. — — —

Og til allersidst vil jeg gerne, da mange har spurgt, hvad vi nu skal lave, fortælle, at Gudrun nu igen er i fuld gang med sin billedhuggervirksomhed, bl. a. skal hun udsmykke forhallen til landboskolen i Grindsted med et stort keramisk relief af to ungkreaturer, og at jeg er i gang med at skrive bl. a. et større kulturhistorisk arbejde. Vi indså begge, at det ville være umuligt for os at forene sådant arbejde med tilværelsen på Roskilde Højskole, og tog konsekvensen deraf, selv om det naturligvis på mange måder var sådan, at man var fængslet af stedet, det spændende liv og gode medarbejdere, elever og kursister. Men vi måtte gøre det. Når man trænger til en ny personlig udvikling, må man vove et spring – og tage dets risiko! Er det ikke det, vi skal lære vore elever? Og derfor: *tak* til vore gamle elever med håb om, at I vil tilskynde mange unge kammerater til et *spring* til Roskilde Højskole – for deres egen skyld – for vor bevægelses skyld – for vort folkestyres skyld – ja, men først og fremmest for deres egen skyld. Fællesskab og socialisme kan ikke praktiseres uden den enkeltes vilje til selvudvikling. Jo, de må vove pelsen. Og de vil aldrig glemme det. En ædel afrikansk hilsen lyder: Vi tror ikke om

dig, at du vil glemme os! Jeg vender den om og siger til jer: I må ikke tro om mig, at jeg vil glemme jer.

I. K.-O.

Den sidste trediedel af vinterskolen fortsatte, som den var begyndt, idet vi tilstræbte den størst mulige kontinuitet i skolens liv. Godt at man havde været lærer på skolen for kun halvandet år tilbage, og at man nogenlunde jævnlige havde haft forbindelse med skolen igennem den sidste halve snes år. Mange dage gik der ikke, før vi følte os hjemme igen. Med det nye job fulgte dog nye arbejdsområder, men Koch og Helene Nielsen satte os på det omhyggeligste ind i de administrative sager, og Koch efterlod sig et hundrede sirlig ordnede læg, der i høj grad lettede orienteringen. Gudrun og Koch havde blandt elever og personale beredt Åse og mig en velkomst, der gjorde vor tilbagevendende festlig, og som hurtigt fik os til at glemme, at vi havde været borte en tid.

Nu eksisterer der ifølge Koch ikke gode og dårlige vinterhold – kun gode. Og betragtningen er rigtig. Men med det forbehold må det alligevel erkendes, at vinterholdet 61/62 var en foræring af de sjældne. Lykke påstås at være det forhold, at man befinder sig der, hvor man synes, man bør være. Dette års vinterhold på Roskilde Højskole gav os alle oplevelsen af, at her var kræfter og initiativ godt anvendt.

Den 15. marts holdt vi den officielle afskedsfest for Gudrun og Koch, som var blevet udskudt på grund af formandens, Chr. Christiansens sygdom, og aftenen kom da også til at bære præg af, at vi måtte savne formanden iblandt os. Der blev af skolens fungerende formand, forretningsfører i AOF København, *Poul Hansen*, MF,

af højskolelærer *Erik Andersen*, af eleven *Erik Bang* og af undertegnede givet udtryk for megen taknemmelighed over Gudruns og Kochs indsats, og de fik mange gode ønsker med på vejen. Det gik igennem alle talerne, og ikke mindst *Poul Hansens*, at Koch havde formået at vende nedgangsperioden for Roskilde Højskole til ny fremgang. Aftenen sluttede med, at eleverne opførte *Pär Lagerkvists* skuespil »Lad mennesket leve« i *Gerhard Kaimers* instruktion.

Aftenforedragene i vinterskolens sidste måneder var stærkt præget af repræsentanterne for de politiske partier, der redegjorde for partiernes historiske og ideologiske baggrund og vurderede den aktuelle politiske situation. *Per Hækkerup* fortsatte sin løbende politiske orientering. Hans førstehåndskendskab til det politiske liv, hans pædagogisk umådeligt klare fremstilling og hans æggende synspunkter rummer en kombination, som er meget værdifuld på en vinterskole. *Henry Christensen*, der jo har lokal tilknytning til Roskilde, og som efterhånden er en hyppig gæst på højskolen, tog en af vinterens livligste debatter med eleverne om Venstres politik. *Aksel Larsens* møde med vintereleverne formede sig derimod mere stilfærdigt. *Helge Larsen* gjorde klart, stilfærdigt og åbent rede for det radikale venstres politik, og som historiker fremdrog han mange interessante træk i det radikale venstres udvikling. *Erhardt Jacobsen*, der gik ud af kommunevalget med en smuk personlig sejr, tolkede valgresultatet og fik i forbifarten også redet nogle af sine kæphestene. – I alle de politiske diskussioner spillede boligspørgsmålet en fremtrædende rolle. Ethvert forsøg på at forgyldte boligsituationen blev af eleverne mødt med den meget livsnære indvending: jamen, så skaf os en bolig!

Bodil Koch talte om folkekirken og gav som sædvanlig sit emne et spændende og personligt engageret perspektiv. *Bodil Koch* talte en del om dette, at »ordet skaber, hvad det nævner«, og hun gjorde det med den ret, at der altid sker noget med de mennesker, hun taler til. Sociologen *Erik Høgh* havde den spidse kårde fremme i to interessante sociologiske udredninger om ægteskab på hulkort og demokratiet. *Selma Kristensen* fortalte nogle træk af Roskilde Højskoles historie, og det har hun forudsætninger for at gøre som ingen anden. En lørdag aften i marts samlede vi til en hyggelig »kaminpassiar« med forfatteren *Carl Winther Sørensen*, der læste et afsnit fra sin bog, efter at *Steen Sillemann* havde interviewet ham om 30'ernes ungdom. Under indtryk af de forskellige aktionsgruppers fremkomst, grupper som havde vist sig at have en vis appel blandt unge mennesker, arrangerede vi henimod slutningen af vinterskolen en rundbordssamtale om »Ungdom – organisation eller bevægelse?« med *Carl Bang*, *Henry Christensen*, *Ivar Nørsgaard* og *Tage Hind*. Radioen transmitterede, og en del diskussion fulgte efter som tegn på, at et væsentligt spørgsmål var fremdraget. Inden afrejsen til Audebo fik vinterskolen den bedst tænkelige finale med besøg af *Eiler Jensen* og *Viggo Kampmann*. *Eiler Jensen* gav en kort indledning om nogle væsentlige spørgsmål for dansk fagbevægelse og lod sig derefter interviewe af seks elever. Spørgsmålene var forberedte og gik tæt på, men *Eiler Jensen* besvarede dem åbent og kontant. *Viggo Kampmann* fortalte veloplagt og inspireret indtryk fra sin nyligt overståede rejse til Israel. Israel interesserer vore vinterelever meget, og fra *Esbjerg* og Roskilde Højskoles side er vi i øjeblikket ved at følge et initia-

tiv fra *Eiler Jensen* op, gående ud på at få sendt nogle vinterelever til Israel.

Elevernes egen fest, *fastelavnsfesten*, fik det sædvanlige muntre forløb, i år i form af et karneval. Den 31. marts afholdt elevforeningen sin *forårsfest* med foredrag af sekretær *Erling Jørgensen* om udviklingslandene og med underholdning af »De tre malere«. Hvor ville vi dog gerne se nogle flere til denne forårsfest! Udover liniernes mange studieture til København foretog vi en fælles *Københavns-tur* til folketinget, hvor tidligere lærer ved Roskilde Højskole og folketingsmand *Henning Rasmussen* fortalte om folketingets arbejdsform, og bagefter overværede vi en debat i salen. Om aftenen gik turen til Det ny Teater, hvor vi så »Den der ler sidst«.

Den første uge i april havde vi besøg af *LO's seks u-landsstipendiater*, der blev undervist i udenrigspolitik og økonomi. I løbet af vinterskolen havde vi også besøg af flere *ungdomsklubber* fra Folehaven og Skolevangen, ligesom et par *DsU*-afdelinger gæstede os. Fra og med denne vinterskole har vi iøvrigt fået en fastere kontakt til *DsU* end hidtil, idet det er en aftale med *DsU*, at en af dens tillidsmænd gæster højskolen i et par dage under vinterskolen. I år var det *Erik Oksborg*.

Fra 10.–18. april tog vi for anden gang med vinterskolen til Statens kursuscole i Audebo, hvor den tekniske linie modtog en supplerende undervisning, mens de to andre linier tog på studieture til sociale og pædagogiske institutioner, og hvor hele holdet sluttede af med en dejlig rundtur i Ods herred. Vi skylder Audebo-skolens forstander *Carl Rasmussen* og hans kone samt hele skolens lærerstab megen tak for den store indsats de gør, for at vinterholdet kan få det mest mulige ud af opholdet deroppe.

Udlandsstudieturen gik i år til *Stockholm* i dagene 21.-25. april. Vi så de nye bycentre i Stockholms udkant, Farsta og Wällingby, og vi besøgte en række historiske bygninger og museer, blandt andet det nye storslåede Wasamuseum. Vi fik et interessant møde i den svenske Landsorganisation med LO's pressesekretær, og han tog os med på en tur til LO's Runöskole, hvor den nyudnævnte rektor *Olsson* præsenterede skolen. Det svenske socialdemokrati foranstaltede et besøg på Stockholmstidningen og Aftonbladet under ledelse af *Anders Tundborg*, og parti-sekretær *Sven Aspling* fortalte os i den svenske rigsdag om denne og om det svenske socialdemokrati. Alle var meget glade for på denne måde at få lejlighed til at stifte bekendtskab med svensk LO og SAP. Turen var tilrettelagt i samarbejde med den svenske presseattaché i København, *B. Jerneck*, de svenske statsbaners rejsebureau og Reso, og de har alle megen ære af den heldigt gennemførte tur. En særlig tak skal lyde til *Jerneck*, der havde givet os en forhåndsorientering om studieturen.

Efter hjemkomsten fra Stockholm holdt vi *afskedsfest* den 26. april. Skolens fungerende formand *Poul Hansen* tegnede i sin tale nogle rids af væsentlige problemer for arbejderbevægelsen før og nu i relation til oplysningsarbejdet og højskolerne. Vintereleven *Poul Hartvig* tolkede elevernes tak til bestyrelsen og skolens medarbejdere, og selv trak jeg nogle linier op for, hvad vi havde lagt særlig vægt på at drøfte med eleverne i vinterens løb. Og inden aftenen sluttede med enakterne »Baby på hotel« og »Rødt og gråt« og naturligvis en svingom, rundede Koch vinterskolen af med en afskedshilsen.

Det er altid vemodigt at sige farvel til en vinterskole, men det behøvede ikke at være slet så vemodigt, om vi kunne finde former, der er bedre end de nuværende til at fastholde kontakten med de gamle vinterelever. Både elevforeningen og skolen er opmærksomme herpå, noget må der gøres. Andetårslinierne vil forhåbentlig vise sig gunstige også i denne henseende, men herom andetsteds. *K. H.*

Roskilde Højskoles elever vinteren 1961-62

Annemarie Andersen, Nørregade 108, 2., Esbjerg.

Ole Jørgen Palsø Andersen, Ved Bellahøj 14, 6., Kbhvn.

Chip Baker, USA.

Poul Munch Berlin, Rutsker pr. Hasle, Bornholm.

Anna-Margrethe Bjergvang, Trappeløbet 4, Hedehusene.

Henning Dahlmann, Fr.sundsv. 14D 2., Kbhvn. NV.

Heinrich Schlynsen Derdau, Torkil Badensvej 11, Hellerup.

Carl John David Ellis, Lumbyvej 70, Odense.

Bent Godtfredsen, Solbakken 107, Munkeby, Fyn.

Åge Hellemosé Hansen, Marienlundsallé 4, Århus.

Anette Hansen, Nedenomsvej, Høsterkøb pr. Hørsholm.

Flemming Hansen, Askov Højskole pr. Vejen.

Inger-Lise Hartvig Hansen, Stillisvej 10, Tåstrup.

- Leif Hansen, Nr. Farimagsgade 27 C.,
Kbhvn. K.
- Leo Kühlmann Hansen, Kathrinebjerg-
vej 122 C., Århus.
- Svend Orthmand Hansen, Badstue-
vælen 3, Dragør.
- Poul Hartvig, Sdr. Landevej 50,
Sønderborg.
- Søren Heger, Johan Krohnsvej 1, st.,
Kbhvn., Vb.
- Hans Christian Hemmingsen, Præste-
skov, Nr. Broby, Fyn.
- John Jacobsen, Tordenskjoldsgade 9,
Køge.
- Anders Peter Jensen, Oddense pr. Bal-
ling, Jylland.
- Bent Jensen, Ivar Hvidtfeldsgade 68,
Århus.
- Hans Byberg Jensen, Vestervej 50,
Tåstrup.
- Jens Frederik Jensen, Godthåbsvej 22,
Herning.
- Leif Jensen, Engvej 5, Ølby Lyng
pr. Køge.
- Jørgen Gudmund Jørgensen, c/o Jacob-
sen, Hartmanns Allé 14 A, Valby.
- Mona Klostergård, Spangsbjergs-
gade 31, 1., Esbjerg.
- Sonja Kragesteen, Sverrigsgøtan 15,
Torshavn.
- Jan Larsen, Lindeallé 20, Korsør.
- Niels Larsen, Smørumvej 177, Kbhvn.,
Brønshøj.
- Tove Larsen, Oldenborggade 10,
Fredericia.
- Berit Leth, Elverumvej 19, Århus.
- Benny Mortensen, Turbinevej 4, 1.,
Nykøbing F.
- Jette Beha Nielsen, Sct. Thomas allé
19, 2., Kbhvn. V.
- Inge-Lise Nielsen, Ringerparken 26, 3.,
Roskilde.
- Ole Kurt Nielsen, Aarløse pr. Ørslev st.
Jørgen Claus Olsen, Kingosgade 9 st.,
Kbhvn. V.
- Ruth Olsen, Åglimt 16, Holstebro.
- Erik Bang Pedersen, Sevel pr. Vinde-
rup, Jylland.
- Harald Pedersen, Harrested pr. Slagelse.
- Ove Kjær Pedersen, Nr. Lyndelse
pr. Nr. Søby, Fyn.
- Leif Stender Petersen, Kjeldgårdsvej 26,
Kbhvn. V.
- Erling Petersen, Fredericiagade 15,
Århus.
- Leif Rasmussen, Mågevej 11, Skelstrup,
Hunseby pr. Maribo.
- Benny Blicher Schiødt, Sdr. Boulevard
96, Odense.
- Merete Simonsen, »Fyn i dag«, Odense.
- Anni Skogemann, Islandsgade 32,
Esbjerg.
- Lissi Harriet Sonne, Gothersgade 41 A,
Kbhvn. K.
- Kurt Stern, Råsundavägen 69 B, Solna,
Sverige.
- Elund Malling Sørensen, Kastanievej
21, 2., Holbæk.
- Jørgen Sørensen, Solsortevej 7, Køge.
- Helmuth Horst Thomsen, Kovej 5,
Højer, Sønderjylland.
- Ulla Holm Tved, Hillerødsholmsv. 22A,
Hillerød.
- Gunnar Erik Utzen, Carl Petersens-
gade 4, Gedsted.
- Leif Villadsen, Kastelsvej 119, Ålborg.
- Nina Weihrauch, Solkær 8, Brøndby-
øster, Kbhvn.
- Craig Wiese, USA.
- Hans Østergård, Bygaden 4, Høje Tå-
strup pr. Tåstrup.

Roskilde Højskoles elevforening

Lørdag den 5. august kl. 16 samledes elevforeningens medlemmer til det årlige medlemsmøde på Roskilde Højskole.

Efter en kop kaffe indledte formand Anker Jørgensen og cand. økon. Åge Tarp i foredragssalen en diskussion om emnet: »Betyder højere løn højere levestandard?« Diskussionen blev afbrudt af aftensmaden og fortsatte under aftenkaffen under livlig deltagelse af medlemmerne.

Aftenen afsluttedes med dans i dagligstuen.

Søndag kl. 10 efter morgensangen afholdtes generalforsamlingen. Efter valg af dirigent aflagde formanden beretning og omtalte herunder de to fonds. Hjalmar Gammelgaards fond uddelte for første gang den 15. februar 1961 150 kr. Fondet råder nu over en obligationsbeholdning med pålydende kr. 5.900,00. Otto Jensens mindefond uddelte 1500,00 kr. af en kapital på kr. 30.700,00. Til næste år foreslås uddelt af de to fonds henholdsvis 300,00 og 1.600,00 kr.

Efter en omtale af forårsfesten og Smeltediglen meddelte formanden, at der efter forlydende var planer om at lade tidsskriftet Arbejderhøjskolen indgå og erstatte af AOF-Nyt. Der forelå dog intet skriftligt herom. Ib Koch-Olsen redegjorde for spørgsmålet, og af den efterfølgende diskussion fremgik det klart, at man, uanset at Esbjerg Elevforening tog en anden stilling, ville søge at opretholde tidsskriftet. Man gav bestyrelsen og forstanderen bemyndigelse til at træffe afgørelsen. En afstemning viste, at 43 var for tidsskriftets bevarelse og 5 var imod.

Efter at beretning og regnskab (se Arbejderhøjskolen nr. 56) var godkendt, gik man over til valgene. Hanne Niel-

sen var afgået i årets løb, og Kaj Jørgensen havde forladt skolen, så nyvalg måtte finde sted. Ved afstemningen valgtes Steen Sillemann til kasserer, nyvalgt bestyrelsesmedlem blev Leif Jensen, der kom ind i stedet for Erling Christensen, der blev suppleant. Resten af valgene var genvalg.

Under diskussionen om fremtidigt virke blev det vedtaget, at lade Ivar Nørgaard redegøre for sine erfaringer som redaktør ved næste årsmøde.

Efter middagen fortalte Daniel om sit arbejde i Ghana, og herefter afsluttedes årsmødet.

Lørdag den 31. marts afholdtes foreningens agitations-forårsfest på Roskilde Højskole. Kl. 16,30 indledte Erling Jørgensen en diskussion om U-landene, der varede til aftensmaden kl. 18. Kl. 19,30 redegjorde formanden for elevforeningens virke og anbefalede vinterskolens elever at blive medlemmer. Om aftenen underholdt Malerne. Alt for få af elevforeningens medlemmer deltog, måske bør mødet afholdes en søndag.

Elevmødet afholdes den 18.-19. august 1962 på Roskilde Højskole. - Vi mødes kl. 15,30.

E. Kallenberg.

Bestyrelsens adresser:

Formand: Erik Kallenberg, G. A. Hagemannsvej 2, Snekkersten. Tlf. Snekkersten 323 eller 210309 (Helsingør).
Kasserer: Steen Sillemann, Roskilde Højskole.

Kaj Jørgensen, Solnavej 80, Søborg.
Poul Erik Olsen, Donaugade 12, Kbh. S.

Esbjerg Højskole 1961-62

TAG PÅ HØJSKOLE – alle I, der i naturlig ærgrelse over ikke at være unge længere og i forståelig selvovervurdering af jeres egne ungdomsbedrifter gør jer usigelige bekymringer over, hvad der dog skal blive af demokratiet og arbejderbevægelsen, når I engang skal afløses af den nye generation.

Tag på højskole og lad jer som os, der fulgte dette års vinterskole, overbevise om, at den aktivitet, den kritiske sans, den samarbejdsevne og den vilje til at kombinere frihed med ansvarlighed, der kendetegner vort folkestyre, findes mindst lige så meget nu som tidligere.

De kørte næsten løbet selv i år. Så snart elevrådet var valgt og havde overtaget sine funktioner, var vi »funktionærer« uden for selve undervisningen hovedsagelig tilskuere til et effektivt elevdemokrati, hvor man efter »gør det selv«-princippet klarede størstedelen af problemerne selv og i øvrigt ganske klart formulerede, hvor og hvordan man ønskede vor assistance.

Udadtil kom dette selvstyres styrke klarest til udtryk gennem elevrådets tilrettelægning af vinterskolens deltagelse i U-lands hjælpen, hvor alle brugte al fritid i 14 dage fordelt i arbejdsgrupper med hver sine opgaver efter temperament og evner, men sådan disponeret, at det kom til at virke som en samlet kraftpræstation, som den 23. marts satte Esbjerg på den anden ende i et gigantisk optog, der viste kontrasterne mellem vor tilværelse og U-landenes, og som resulterede i elevrådets aflevering af mere end 20.000 kr. til U-landsarbejdet.

Men stærkest viste selvstyret sin værdi i det daglige arbejde. Vi undgik i år helt den ellers ret traditionelle »højskolekuller«; vi hørte meget lidt til

indbyrdes smågnidninger, men fik til gengæld nogle forfriskende bravallagslag i elevbladet »Sandpapir«, der ofte svarede til sit navn, og under elevgeneralforsamlingerne, og vi fik en god fritidsaktivitet, der supplerede skolens virksomhed og søgte at dække de huller, der kunne være opstået i den mere officielle orientering.

Som et sidste udslag af »gør det selv«-indstillingen afleverede elevrådet så ved afslutningen af vinterskolen en 30 sider lang duplikeret beretning om alle dele af vinterskolens aktivitet til samtlige elever og lærerkræfter, illustreret og indbundet og med et særtryk til næste års elevråd indeholdende gode råd om, hvordan man bedst »tager« forstander og lærere.

Det er baggrunden for, at jeg i det følgende kan gå let hen over detaljerne, der mest interesserer dette års elever, og nøjes med at nævne et par af de væsentligste træk i gennemførelsen af vinterskolen 61/62. Men forinden det sker, er der vist lige grund til at kippe en gang med flaget for vinterholdet fra i fjor »jubilæumsholdet«. I bør lige vide, at når det hele fungerede så godt i år, så skyldes det formentlig i høj grad jeres kritik – og selvkritik – fra sidste år. Efter jeres forslag fik elevrådet større myndighed og dermed større ansvar, de fik en startkapital, så de ikke – som det også sker i andre organisationer – skulle forbløde i andespil og amerikanske lotterier, de fik bedre information om skolens del af arbejdet, og vi kom i bedre kontakt med hinanden gennem et fællesråd med faste møder.

Vinterskolen havde som sædvanlig 90 elever, heraf 35 piger, hvilket var en betydelig udvidelse af spindesiden. Omkring halvdelen kom fra København

og næsten alle de øvrige fra de større provinsbyer, landdistrikterne mangler vi øjensynlig fuldstændig kontakt med. Der var i år kun 1½ udlænding: John fra Australien, der var elev gennem Scandinavian Seminar, og Lene fra Finland, som dog i et par år havde boet i Danmark. Vi skal nok gøre os lidt mere umage for at få erfaringsgrundlaget udvidet gennem deltagelse af unge fra Norge og Sverige – og Roskilde og vi er netop ifærd hermed.

Også på grundlag af forslag fra jubilæumsholdet havde vi i år udvidet undervisningen i de faglige og politiske emner, idet vi havde søgt at bygge de valgfrie fag således op, at en række af dem: aktuel politik – politiske ideer, arbejdspladsens problemer – fagforenkinskundskab, udenrigspolitik – udviklingslandene kunne kombineres, således at man, hvis man foretrak det, kunne fortsætte i 2. semester med et beslægtet emne, der supplerede 1. semesters stof. Foruden de af denne opbygning fremkomne nye kredse: Politiske ideer, Arbejdspladsens problemer og Udviklingslandene bød vinterskolen kun på et nyt emne: Ung nu, der under Kjelds ledelse blev et vældigt tilløbsstykke. Udvidelsen af emnemulighederne betød, at vi måtte nøjes med at give hvert emne to eller tre timer én gang om ugen. For de fleste fag fungerede det godt, men for enkelte lidt »tungere« emners vedkommende blev det nok lidt for overfladisk, og her går vi til næste år over til 2×2 timer om ugen.

I de egentlige skolefag om formiddagen skete ikke store ændringer. Vi fortsatte udbygningen af gruppearbejde i sprog og beklagede i øvrigt som sædvanligt, at skoleuddannelsen i dette land endnu lader så meget tilbage at ønske, at det er nødvendigt for en højskole at bruge så megen tid på gen-

opfriskning og supplerung af elementære skolekundskaber. Men nødvendigt er det desværre. –

Tegning, maling og formgivning var i år blevet lagt op som valgfri fag, hvor resultaterne viste, at det hørte hjemme, medens aftentimerne var dækket ind med samaritergerning, hvor formanden for arbejdsamariterne i Esbjerg Hans Tønder og elevforeningens formand Henning Rosendal igen i år hjalp over en trediedel af eleverne til at bestå samariterprøven, samt med gymnastik, hvor fru Dige og fru Howlett som sædvanlig tog sig af pigerne, medens sportsudvalgets formand Carl selv hersedede med mandfolkene. Når dertil kom, at vi under elevrådet havde to studiekredse løbende i filosofi og en i fagforenkinskundskab samt hver eneste uge en af elevrådet tilrettelagt diskussion med indbudt indleder og en filmsaften samt diverse natkoncerter, må vi vist kunne sige bl. a. til de mange tilskudsgivende fagforbund, at tiden blev godt udnyttet.

Vi havde sneget os til en udvidelse af timetallet ved at udnytte onsdag formiddag til valgfri fag, hvad der kostede os den ugentlige orienteringstime, til gengæld blev samtlige skolens lærere ubarmhjertigt indlagt i elevrådets aftendiskussioner, og i øvrigt koncentrerede vi os mere om lørdagens »perspektivtimer«, som vi i år havde søgt netop at give perspektiv ved at bygge dem op omkring det nye principprogram og den i forbindelse hermed af AOF udsendte grundbog »Idé og Hverdag«. Vi havde besøg af en række af denne bogs forfattere: Viggo Kampmann om principprogrammet – godt for en vinterskole at vide, at der også er »rebeller« i toppen. K. B. Andersen om Kultur og Viden, provst N. J. Rald om Moral og Livssyn, Anker Jørgensen om Industrielt Demokrati, Evan Sølvkjær

om Boligpolitik, Jørgen Paldam om Ejendomsretten og Henrik Heie om »Vi er alle forbrugere«. – Andre politiske synspunkter blev fremført af Aksel Larsen, SF, Knud Raunkjær, Venstre, og Knud Jespersen, DKP, medens de konservative snød os, og vi selv var for sent ude efter de radikale.

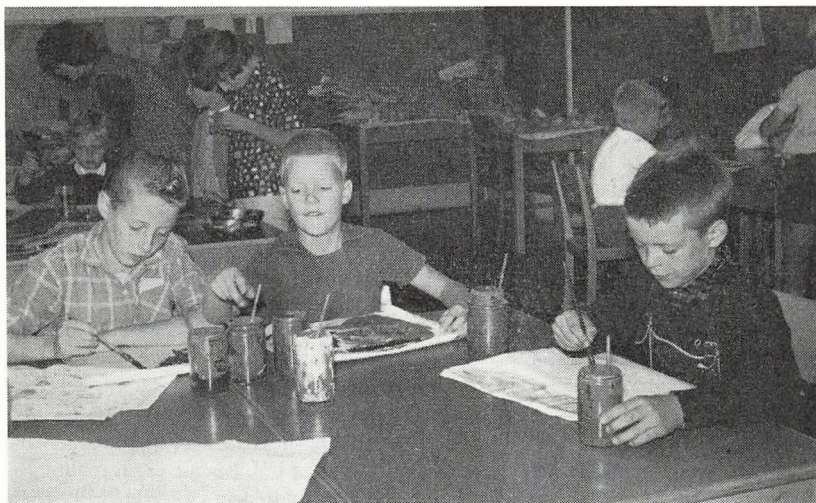
Det faglige område blev dækket af hovedkasserer Kai Petersen, LO, Heini Müller, DGB, og direktør Arne Lund, Arbejdsgiverforeningen. Pressen tog Ivar Nørgaard sig af, Ungdom og Politik først Bent Hansen, Aktuelt, og senere DSUs landsformand Einar Hougaard og kommunal politik Esbjergs borgmester Høyer Nielsen. Perspektivtimerne fik desuden farve af: cand. psyk. Budda Leunbach om Frihed under Ansvar, Roskildes nye forstander Knud Heinesen om fællesmarkedet, politikommissær Svend Gredsted om Ungdomskriminalitet og Ungdomsklubber, højskolelærer Daniel Petersen om U-landsproblemer, direktør Bent Ranning om reklame, presseattaché Karl Raloff om Vesttyskland, Klaus Rifbjerg om Digt og Virkelighed og skolens formand Viggo Svane om Viden skal Videre.

I fint samarbejde med ARTE havde vi besøg af Asta Esper Andersen, Helge Kiærulff Schmidt, Wandy Tworek og Herluf Aurvig, Erik Moseholm og Victor Schiøler, og ved venlighed fra Esbjerg skolevæsenets side lykkedes det for første gang at deltage i skolescenens forestillinger, hvor hele vinterskolen så ARTEs turneforestillinger »De er sure, sagde ræven« og »Du kan ikke tage det med dig«. Som et første forsøg på at bringe vintereleverne direkte i kontakt med unge kunstnere boede forfatteren Carl Bang på skolen en uges tid, og vi vil meget gerne gå videre i denne retning og udvide både antal af besøgende og perioden for deres besøg.

Gennem elevudvalgene på begge skoler gennemførte vi en fin udveksling, hvor vi besøgte den nye Herning Højskole hos Robert Petersen, medens Roberts elever derefter aflagde genvisit hos os, begge gange med diskussioner, der fik mere liv, fordi der var nye at »gå i krig med«. Som egentlige elevrådsarrangementer foretoges desuden udveksling med Askov og besøg på panserskolen i Oksbøl og på Varde Stålværk samt en række virksomhedsbesøg i Esbjerg og omegn, og vi havde den efterhånden traditionelle udveksling med Bustrup Optagelseshjem. – Tysklandsturen, der i år var tilrettelagt af Jørgen Birkegaard og blev ledet af ham, Erik og Kjeld, gik efter mange og lange overvejelser påny til Berlin, hvor DGB, SPD og de vesttyske ungsocialister med strålende hjælpsomhed og gæstfrihed medvirkede til en anstrengende, men interessant og god tur, der vel i år gav endnu mere stof til eftertanke end sædvanligt.

Og for at ingen skal tro, at vi i al effektiviteten glemte at slå os løs, skal endelig nævnes de store festdage: Vinterfesten, hvor Dres og festudvalget havde omskabt gymnastiksalen til et hyggeligt lille fiskerleje med indlagt duft af fisk og tjære. Fastelavnsfesten, hvor vi alle tog på »Bakken« i fuldt karnevalsudstyr, og Afslutningsfesten, hvor Karen Smith i sin revu »De Seks - de Syv - snart de trættende« viste, at der kan laves moderne revu med politisk satire og uden anvendelse af latrinære gløser eller chokvirkninger for chokkets skyld. Det blev en strålende succes i Eivins hårde instruktion og i Erling Juhls festlige fællesmarkedsdekoration – og den blev heller ikke vist i fjernsynet. –

Selv om vinterskolen – med rette – overskygger alle andre begivenheder på Esbjerg Højskole, er der grund til

Også børnene aktiviseres på familiekurserne

her at nævne den øvrige aktivitet: Vinterhalvårets kurser var god anskuelsesundervisning for vinterskolen om især de faglige problemers omfang og de krav, de stiller til tillidsmændene. To måneders kurset, der blev ledet af Frits Feldt, og som havde et meget hårdt arbejdsprogram, gav sig alligevel tid til at kontakte vinterskolen, og begge parter fik revideret nogle synspunkter: tillidsmændene om vore dages unge og de unge om vore dages tillidsmænd. Det kooperative 4 ugers kursus i virksomhedsledelse gav mulighed for at uddybe vinterelevernes viden om kooperationen, et emne, der vækker langt større interesse, end kendskabet til det – desværre også blandt mange tillidsmænd – lader ane. Murerkurset havde det traditionelle fine forhold til vintereleverne, og de nye DASF arbejdsstudiekurser og kurset for journalist-elever og for kooperative tillidsmænd gled fint ind i billedet.

Med en vis nervøsitet for ikke at kunne klare begge dele påtog skolen

sig samtidig med vinterskolen at huse Landsorganisationens første U-lands-kursus for fremtrædende fagforeningsfolk og deltage sammen med LO i tilrettelægnningen af kurset. Det gik imidlertid takket være hjælp alle steder fra og på grund af en heldig udvælgelse af repræsentanterne – og et enormt slid fra Jørgen Birkegaards side – fint, og der er ingen tvivl om, at kontakten med vore 5 venner fra Asien og Afrika var medvirkende til anstrengelserne under U-landshjælpen, men først og fremmest til en god forståelse af U-landsproblemerne.

Før vinterskolen afholdtes Udvidet Fagforeningskursus med rekorddeltagelse og med fortsat udvidelse både af timetal og undervisningsemner, og lige siden vinterskolens afslutning har skolen været fuldt belagt med kurser, der under AOFs sagkyndige medvirken er dykket ned i de politiske, faglige og kooperative emner. Selv har vi afviklet vort 14 dages ungdomskursus med fuldt hus og med Eivin som kursusleder, vore

to familiekurser med fællesemnet »Familien og Fremtiden« ledet af henholdsvis Ebbe og mig og begge med for mange deltagere, over 140, og i denne tid vort 5 ugers kursus om presse og journalistik, der ledes af Erik og tilrettelægges i samarbejde med den socialdemokratiske presse, og vort månedskursus for ungdomsledere, der tilrettelægges sammen med DSU og har Jørgen som kursusleder.

I lærerstaben er der heldigvis ikke i år sket nogen ændringer bortset fra, at Kjeld, efter at være faldet godt til på holdet under vinterskolen, er blevet fast ansat.

Takket være et tilskud fra Landsorganisationen på ikke mindre end 300.000 kr. har vi kunnet starte gennemførelsen af vore byggeplaner. Vi har netop færdiggjort vore fire nye funktionærboliger, hvor Dres, Valborg og Jørgen er flyttet ind i hver sin, medens den ene foreløbig er reserveret til kursusledere, og Kjeld har overtaget Jørgens gamle. Derimod må vi se i øjnene, at byggestoppet forsinker gennemførelsen af den planlagte nye undervisningsbygning med konferencesal, fysiklokale og gruppelokaler, men vi prøver at bruge ventetiden til at gøre det vi har lidt bedre, således har vi netop fået opsat gardiner i samtlige elevværelser og undervisningslokaler, og til efteråret går vi i gang med en nymontering af foredragssalen.

Og nu er vi så godt på vej til en ny

vinterskole. I samarbejde med Roskilde er udsendt vinterskoleprogram og vinterskoleplakat, begge i Erling Juhls streg, og de fleste af det kommende års vinterelever er allerede tilmeldt til et nyt forsøg: Esbjerg Højskoles første 5 måneders vinterskole. – Det afhænger også af jer, om resultatet kommer til at svare til anstrengelserne. Ja netop af jer – alle I, der læser Arbejderhøjskolen enten som gamle vinterelever og kursister eller som Arbejderbevægelsens tillidsmænd – eller begge dele. Det afhænger af jer, om vi får skolen fyldt ikke bare i år, hvor vi kun skal dele med Roskilde, men også fremover, når LO skolen i Helsingør er en realitet, og vi skal fylde tre vinterskoler i stedet for to.

Og det afhænger af jer, om resultaterne af en vinterskole skal kunne aflæses andre steder end i denne beretning. Af jer gamle vinterskoleelever ved, at I får sat jer i respekt ikke ved at råbe op og ikke ved at være alt for sikre på, at alt, hvad der er ældre end jer, er lige til brokkassen, men ved meninger, viden, aktivitet og gå-på-humør. Og af jer »gamle« organisationsfolk ved at lade være med at »slagte«, når noget er for skarpt, og lade være med at grine, når noget er for umodent, men ved at give en kammeratlig håndsrækning, som I fik det – eller burde have fået det – da I var unge og lavede verden om.

Erling Jensen.

Esbjerg Højskoles kurser 1961-62

1961

7/5 -13/5	Kooperativt Medarbejderkursus. Sikkerhedskursus.	17/9 -23/9	Dansk Skibstømrerforbund og Dansk Karetmager- og Karosseri-byggerforbund.
14/5 -20/5	Kursus for Folkepensionister.	24/9 -30/9	Malerforbundet.
20/5 -24/5	Ungdomskursus (Smedelærlinge).	24/9 -28/10	Den socialdemokratiske
23/5 -27/5	Husligt Arbejderforbund.		Presses kursus for
26/5 -27/5	Teknisk Landsforbund.		Journalistaspiranter.
28/5 - 3/6	HKs Tillidsmandskursus.	1/10- 7/10	Dansk Tekstilarbejderforbund.
28/5 -10/6	Samarbejdsudvalgskursus Bryggeriarbejderforbundet.	8/10-14/10	Sikkerhedskursus.
4/6 -10/6	AOFs Opfølgningskursus.	8/10-21/10	Arbejdsstudiekursus, DASFs Fabrikgruppe.
11/6 -17/6	Snedkerforbundet.	15/10-28/10	Samarbejdsudvalgs- kursus.
19/6 -24/6	Kursus for Folkepensionister.	22/10-28/10	Kursus for Arbejdsledere.
25/6 - 1/7	Kooperativt Familie- kursus. Kursus for unge grønlandere.	5/11-18/11	Kooperativt kursus i Virksomhedsledelse - 1. periode.
2/7 -15/7	Familiekursus I.	19/11-25/11	Kursus om industrialiseret byggeri.
16/7 -29/7	Familiekursus II.	26/11-17/12	AOFs 2 måneders kursus - 1. periode.
30/7 - 5/8	Kvindeudvalgskursus.		
6/8 -12/8	Dansk Slakteriarbejderforbund.		
6/8 -19/8	Ungdomslederkursus.	1962	
13/8 -19/8	Telefonstanden.	7/1 -20/1	Murerforbundet.
20/8 -26/8	Tømrerforbundets Kassererkursus. Arbejderbevægelsens konsulenter under uddannelse.	21/1 -27/1	Kooperativt Tillidsmands- kursus.
27/8 - 2/9	H. K.s Ungdoms- og Agitationslederkursus.	28/1 - 2/2	Kursus for Journalist- elever.
27/8 - 9/9	Samarbejdsudvalgs- kursus.	4/2 - 3/3	AOFs 2 måneders kursus - 2. periode.
3/9 - 9/9	Sikkerhedskursus.	4/3 -17/3	Kooperativt kursus i virk- somhedsledelse - 2. periode.
4/9 - 7/9	Eucarpia - internationalt kursus.	18/3 -31/3	Arbejdsstudiekursus, DASFs Fabrikgruppe.
10/9 -16/9	Kooperativt Bestyrelses- kursus.	1/4 -14/4	Arbejdsstudiekursus, DASFs Fabrikgruppe.
10/9 -23/9	Udvidet Fagforenings- kursus. Arbejdsstudiekursus DASFs Fabrikgruppe.	19/4 -23/4	D.U.I.s Lederkursus.
		4/3 -26/5	Landsorganisationens U-lands-kursus.

Esbjerg Højskoles elever vinteren 1961-62

- Henning Andersen, Møllevang, Dokkedal.
Mary Andersen, Muldager 32, 1., Brønshøj.
Peer Andersen, Skovstjernevej 2, København NV.
Mona Andresen, Vestergade 53, Odense.
Jørgen Bense, Sandbygårdsvej 34, Brønshøj.
Ingelise Blenstrup, Enghave Pl. 11, 2., København V.
Niels Chr. Boldsen, Lykkesholmallé 23 A, 2., København V.
Bøggild Christensen, Ullersvej 16, Randers.
Grete Thyregod Christensen, Valdemarsgade 6, Esbjerg.
Hanne Christensen, Uglevej 13, 3., København NV.
Henning Risager Christensen, Ulfborg.
Inge Christensen, »Neptunkro«, Sædding pr. Esbjerg.
John Ib Christensen, Århusgade 111, 1. th., København Ø.
Kurt Kenneth Christensen, Nørregade 71, Ikast.
Ingolf Christiansen, Vassingerødvej, Allerød.
Kirsten Dyingbo, Novembervej 28, Herlev.
Ruth Schou Eriksen, Søndergårdsalle 8, Esbjerg.
Niels Jørgen Frederiksen, Blåmunkevej 29, København NV.
Inge-Lise Garmund, Lersø Parkalle 127, København Ø.
Erling Carsten Haahr, rejst 15/3, Nølev pr. Odder.
Jytte Hansen, Bygårdsstræde 7, Køge.
John Spence, Hobbes, 104 Wolseley Street, Bexley N. S. W. Australia.
Kjeld Hoffmann, Skolevej 43, Nakskov.
Gerda Kirkegård Jacobsen, Svejlbæk.
Åge Emil Jensen, Ryttergården, Vandrup.
Flemming Skov Jensen, Tæbyvej 14, Vanløse.
Inge Jensen, Lyrskovsgade 19 st., København V.
Jan Kristian Jensen, Hulgårdsvej 94³, København F.
Jette Jensen, Møllemarken 18, Bagsværd.
Thorvald N. Riis Jensen, Brusnæs, Broager.
Ulrik Johansen, Glumsøvej 23 st., Brønshøj.
Anni Juul, c/o Munnecke, Terrasserne 19, Brønshøj, København.
Frank Jørgensen, Lyrskovsgade 14¹ tv., København V.
Ole Jørgensen, Parkstykket 16, Brønshøj, København V.
Ole Kidmose, Helsingør Dagblad, Helsingør.
Mogens Erik Kohlenberg, Markskellet 1 m¹, Vanløse.
Grete Lang, Læsøgade 18, Ålborg.
Inger Marie Larsen, Mads Holmsvej 47 F, Helsingør.
Jørgen Larsen, Præstkærvej 6² tv., Brønshøj.
Orla Ebbe Larsen, Nr. Herlev pr. Brødskov.
Steffen Møllegård Larsen, Vemmedrup pr. Lellinge.
Leif Lauridsen, Gyvelvej 38, Holstebro.
Egon Vesterberg Lund, Vesterbrogade 39³ th., København V.
Ole Madsen, Maltagade 9³, København S.
Vagn Gunnar Madsen, c/o Svend Madsen, Ladegårdsskov pr. Bred, Fyn.
Ina Ruth Mikkelsen, P. Skramsgade 67³, Ålborg.
Leo Madsen Munk, Stenhavevej 4, Usserød pr. Kokkedal.

- Finn Neumeyer, Haraldsgade 30, København N.
- Anna Yvonne Nielsen, Buchwaldsgade 46, Odense.
- Birgit Nielsen, Birkedommervej 60¹, København NV.
- Edith Teglgård Nielsen, Løvenørnsgade 44¹, Horsens.
- Erling Højgård Nielsen, Stengade 28, Helsingør.
- Finn Nielsen, Amaliegade 10, Horsens.
- Henning Kronborg Nielsen, Valby Langgade 164¹, Kbhvn., Valby.
- Herdis Lindgård Nielsen, Louisevej 42, Brabrand.
- Inga Thidemann Nielsen, Sdr. Allé 45, Viborg.
- Lis Nielsen, Vesterbro 9, Maribo.
- Oda Nielsen, Fortvej 33 st., Rødovre.
- Ole Nielsen, Nyboesgade 53, Vejle.
- Vagn Harry Nielsen, Åkjærsvvej 2, Grindsted.
- Tage Nissen, Storegade 78, Esbjerg.
- Per Palbo, Skråningen 12, Brønshøj.
- Anton Fage Petersen, Vesterbyvej 30, Skagen.
- Hanne Petersen, Løvetandsvej 25¹, Brønshøj.
- Hanne Petersen, Talosvej 12, Kastrup.
- Henning Petersen, Storegade 161, Esbjerg.
- Poul Erik Petersen, Hejreskov Allé 25, Humlebæk.
- Britt Gunnel Poulsen, Kronborg Ladegårdsvej 22, Helsingør.
- Erik Poulsen, Smedekærvej 18, Kastrup.
- Ellinor Praem, Solbærvej 10, Hjallelse.
- Bent Rasmussen, Muldager 24², Brønshøj.
- Elisabeth Reingaard, Amagerstorv 31 o. g. 2, København K.
- Henning Silfsverberg, Gartnergade 16⁵ th., København N.
- Poul Simonsen, Nørrebrogade 30¹, København N.
- Edith Sjølander, Bramslykkevej 8¹, København, Valby.
- Marianne Schou, Vejen Apotek, Vejen.
- Lizzie Svendsen, Øresundsvej 86², København S.
- Leila Svenningsen, Charlotte Muncksvej 32, København NV.
- Edith Sylvest, Malmøvej 7¹, Kbhvn. Ø.
- Hanne Søgård, Hvedemarken 12, Søborg.
- Frode Møller Sørensen, Vejlbj pr. Vrå.
- Hans Olaf Tofteby, Kovshøjsvej 1, Ålborg.
- Egon Kirkeby Thomsen, Enghavev. 13, Videbæk.
- Karl Henning Werge, Bredgade 57, Løgstør.
- Knud Verner Almfeldt, Falstersgade 16, Århus.
- Kurt Christensen, Ahornsvej 14, Hørsholm.
- Egold Johan Hansen, Granbyvej 64, Valby.
- Ivar Scheuer Hansen, Minervavej 48, Rødovre pr. Vanløse.
- Hugo Hansen, c/o Randeriis, Schnekløthsvej 21, København.
- Otto Antoni Hansen, Jægerstien 42, Sædding, Guldager.
- Hanne Lene Madsen, c/o Mr. C. Day, Room 268, F.A.O., Viale delle Terme di Caracalla, Rome, Italy.

Esbjerg Højskoles elevforening

Elevmødet 1962

I dagene den 23.-24. juni afholdt elevforeningen sit årlige elevmøde på Esbjerg Højskole. Man kunne på dette elevmøde fejre en begivenhed, nemlig foreningens 50 års jubilæum. Der var både fra skolens og foreningens side gjort ekstra for festligholdelsen af denne begivenhed. I år deltog der 125 gamle elever og kursister. Blandt disse var det sidste vinterhold traditionen tro stærkest repræsenteret. Den konstituerede formand, Willy Schrøder, bød velkommen, da vi efter aftensmaden samledes i foredragssalen. Derefter talte Erling Jensen, som gav et rids over de senere begivenheder på skolen, herunder den kommende nydannelse af vinterskolen, der overgår til en 5 mdr.s skole i stedet for de hidtidige 6 måneder. Foreningens nye æresmedlem, tidligere formand Hans Holm, fortalte i korte træk om begivenhederne i elevforeningen i de forløbne 50 år, specielt berørte Hans de svære år for foreningen under og efter krigen, hvor man stod uden skole at holde sammen om.

Generalforsamlingen

Den konstituerede formand meddelte i sin beretning, at Henning Rosendahl grundet sygdom var tvunget til at frasi sig formandshvervet, hvorfor omkonstitueringen med indkaldelse af suppleanten Lilly Petersen blev nødsaget. Medlemstallet holder sig nogenlunde konstant, selv om der hvert år indmeldes omkring 75 nye medlemmer, da alt for mange slettes grundet restance. Der blev rettet en varm tak for den interesse, den nystiftede fond havde modtaget. I det forløbne regnskabsår er der til denne blevet indbetalt 560 kr., hvilket svarer til over en krone pr. medlem.

Sammen med dette beløb har bestyrelsen vedtaget igen i år at indbetale 500 kr. til støtte for vintereleverne.

Der blev under beretningen endvidere givet en orientering om skolens og elevforeningens kollegieplaner. Man har haft kontakt med AKB i København, og her oplyste direktør Sølvkær, at man havde et byggeri under opførelse i Kgs. Lyngby og et andet under projektering i København. Om udvælgelsen af de værelsesberettigede har der rejst sig en del problemer af forskellig art, og man er enedes om helt at lade AKB foretage udvælgelsen. Denne vil ske under tre hensyn, nuværende bopæl, boligforholdet og evt. uddannelse. Man er samtidig klar over, at der vil opstå en del andre problemer, som man er nødt til også at tage hensyn til under udvælgelsen.

Om den kommende nydannelse af »ARBEJDERHØJSKOLEN« er man nået så langt, at det første nr. udkommer i januar 1963. De nærmere enkeltheder er omtalt andet steds i bladet, dog skal det understreges, at denne publikation ikke bliver dyrere for elevforeningen, der fortsat bidrager med 4 kr. årlig pr. medlem. Som en ren praktisk foranstaltning blev vor lovparagraf omhandlende »Arbejderhøjskolen« ændret. Der er tidligere vedtaget en bemyndigelse angående ændringen, der betingede, at nydannelse ikke medførte en forøget omkostning for elevforeningen.

Under punktet regnskabet blev der opfordret til at huske at melde evt. adresseændringer til kassereren, da alt for mange breve går retur med påtegningen »adressaten ubekendt«.

Fra bestyrelsens side blev der fremsat forslag om at ændre foreningens love, således at det ikke skulle være

en betingelse at være bosat i Esbjerg for at kunne modtage valg til bestyrelsen. Som argument blev det fremført, at det var en udemokratisk ordning at have foreningen »låst fast« et sted, hvor kun et fåtal af medlemmerne befandt sig. Ved at kunne vælge blandt samtlige medlemmer er der større muligheder for netop at få de folk valgt, der har lyst og energi til at gøre et stykke arbejde for elevforeningen. Forslaget blev efter en kort debat vedtaget med overvældende flertal af generalforsamlingen. Med denne ændring skulle der være skabt muligheder for at gøre elevforeningen mere handlekraftig og dynamisk i dens arbejde fremover, specielt da de nye bestyrelsesmedlemmer alle er fra København, hvor ca. halvdelen af samtlige medlemmer er bosiddende.

Den ny bestyrelse kom til at se således ud: formand: Flemming Skov Jensen; sekretær: Hanne Pedersen; begge elever fra sidste vinterskole; kasserer: Flemming Andersen, der var elev 60/61. Lis Eriksen fra den afgående bestyrelse modtog genvalg, og som kontaktpmand for skolen fortsatte Eivin Mogensen.

Efter generalforsamlingen gik dansen lystigt til Vagn Oest's orkester i gymnastiksalen. Da det var sct. Hans, blev der lavet bål, hvor Ebbe Munk i et lystigt causeri manede visse »reaktionære« åndskunstnere ad »Blokstjerne til«. Søndag eftermiddag var der udflugt til Marbæk, hvor den friske havbrise blev indsuget i fulde drag. Efter hjemkomsten sluttedes elevmødet med kaffebord. *Willy Schrøder.*

Fondsregnskab 1961/62

Overført fra 60/61	1.140,61	Beholdning pr. 8/5 1962	2.224,95
Tilskud fra elevforeningen	500,00		
Medlemsbidrag	560,00		
Renter på bankbog	24,34		
	<hr/>		<hr/>
	2.224,95		2.224,95

Ovenstående regnskab er d. d. revideret og fundet i orden.

Esbjerg, den 10. 5. 1962.

Carl M. Hansen / Lilly Pedersen.

*Willy Schrøder
kasserer*

Regnskab for Esbjerg Højskoles elevforening
fra 1/4 1960—31/3 1961

Indtægt		Udgift
Beholdning overført		Meddelelser + dupli-
31/3 1961:		keringer 301,55
Bankbeholdning .. 523,63		Portoudgifter 79,00
Girobeholdning .. 60,44		Bestyrelsesmøder
Kassebeholdning . 18,25		(tabt arbejdsfortj.) 85,00
	602,32	Rejseudgifter 169,20
Indbetalt på giro .. 2.797,50		Kontingent til lands-
Indbetalt kontant .. 477,50		forening 112,50
Renter på giro 12,70		Udgifter ved elevmø-
Renter på bankbog		det 1961 41,75
(191) 34,63		Blomsterhilsener og
	3.322,33	gaver 108,85
		450 stk. elevskrifter . 1.125,00
		Giroindbetalingskort
		+ kuverter 57,50
		Bidrag til fond (6236) 560,00
		Overført til fond
		(6236) 500,00
		3.140,35
		Beholdninger
		pr. 31/3 1962:
		Bankbeholdning . 273,26
		Girobeholdning .. 375,64
		Kassebeholdning 135,40
		784,30
	3.924,65	Balance
		3.924,65

Ovenstående regnskab er d. d. revideret, bøger, bilag, bank- og kassebeholdning er fundet til stede og i orden.

Esbjerg, den 10. 5. 1962.

Lilly Pedersen / Carl M. Hansen.

Willy Schrøder
kasserer

